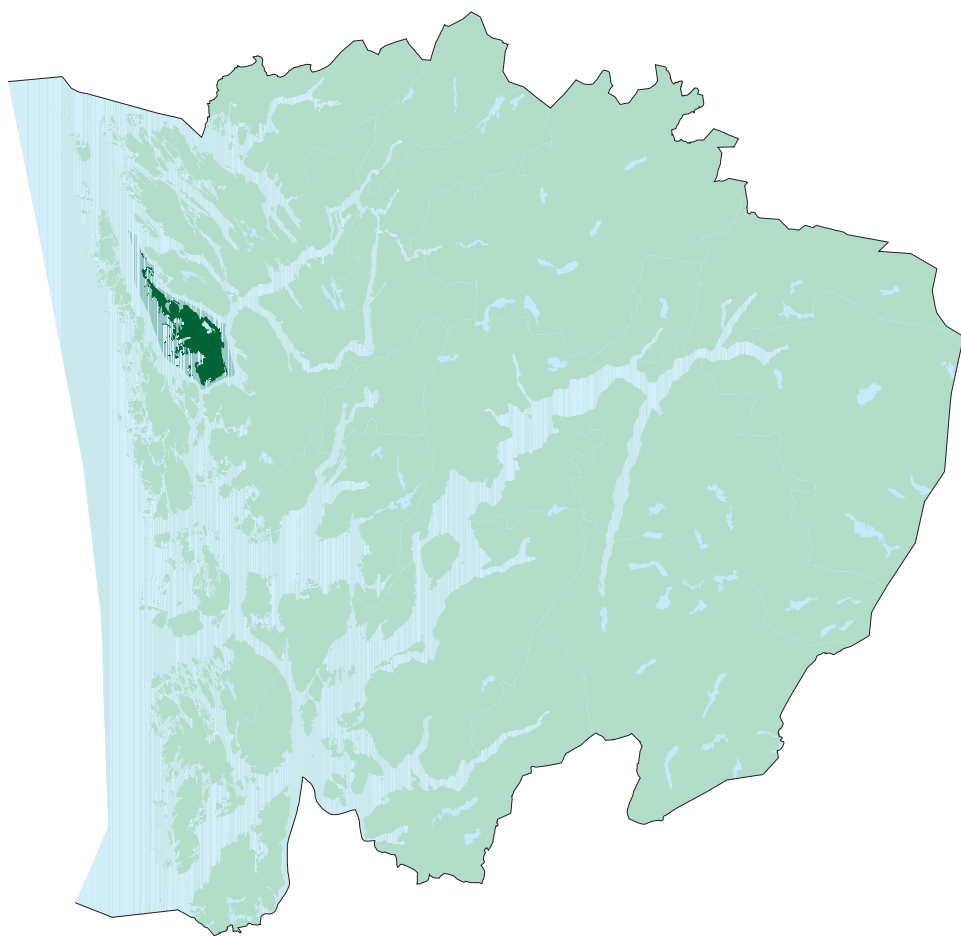

Viltet i Askøy

Kartlegging av viktige viltområder
og status for viltartene

Askøy kommune og
Fylkesmannen i Hordaland
2003

Viltet i Askøy

Kartlegging av viktige viltområder og status for viltartene

Askøy kommune og
Fylkesmannen i Hordaland
2003

MVA-rapport 6/2003

Foto på framsiden (fra øverst). Navn på fotograf i parantes:
Praktærfugl (Ingvar Grastveit), hjort (I. Grastveit), brusfugl og myrsnipe (I. Grastveit), sildemåke (I. Grastveit), padde (I. Grastveit), sjørre (I. Grastveit), gråspett (Martin Eggen).

Illustrasjoner er gjengitt med tillatelse:
Direktoratet for naturforvaltning: s 21, 25, 26, 29, 30
Viggo Ree: s 20, 22, 27, 31, 32, 33, 34, 35
Rune Roalkvam: s 23, 24, 28

Ansvarlige institusjoner og finansiering: Askøy kommune og Fylkesmannen i Hordaland, miljøvernavdelinga	Rapport nr: MVA-rapport 6/2003
Tittel: Viltet i Askøy. Kartlegging av viktige viltområder og status for viltartene.	ISBN: 82-8060-013-2 ISSN: 0804-6387
Forfattere: Olav Overvoll og Mette Talhaug	Antall sider: 53
Kommunalt prosjektansvarlig: Janicke Svendal	Dato: 20.03.2003
Sammendrag: Etter initiativ fra Fylkesmannens miljøvernavdeling, har Askøy kommune gjennomført en revidering av eksisterende viltkart for kommunen. Målet med kartleggingen har vært å gi kommunen en oppdatert oversikt over viktige viltområder til bruk i arealforvaltningen. Det er også et ønske at kartleggingen skal bidra til økt interesse for vilt og viltforvaltning. Mens det gamle viltkartet nesten utelukkende omhandlet jaktbare arter, omfatter det nye kartverket alle viltarter i overenskommelse med det utvida viltbegrepet: Alle forekomende arter innen gruppene amfibier, krypdyr, fugl og pattedyr. Det er lagt spesiell vekt på arter med økonomisk og rekreativ verdi (først og fremst hjortevilt), trua- og sårbare arter (rødlisterarter), områder som er viktige for enkelte arter eller artsgrupper og områder som er spesielt artsrike. Kartverket inneholder fire kart: et hjorteviltkart, et småviltkart, et kart med opplysninger undratt offentlighet og et kart over prioriterte viltområder (viktige- og svært viktige viltområder). Kartene foreligger både i trykt og digital form. Kartet over prioriterte viltområder er vedlagt viltrapporten. Rapporten er et viktig supplement til kartene og inneholder generelt stoff om viltforvaltning, litt om hvordan kartleggingen i Askøy har blitt gjennomført, en omtale av de prioriterte viltområdene og en fullstendig oversikt over alle viltarter som er registrert i kommunen. Det er kartfestet 13 viltområder i Askøy: 11 viktige og 2 svært viktige. Det er registrert 246 viltarter i kommunen: 2 amfibium, 1 krypdyrart, 228 fuglearter og 15 pattedyrarter. De fleste fugleartene er registrert på trekk/streif og ca. 80 arter er påvist hekkende. En har hatt begrensede ressurser til kartleggingsarbeidet og resultatet er av den grunn på ingen måter fullstendig. Gjennom revideringer som inkluderer både informasjon fra publikum og feltarbeid håper en imidlertid at presisjonen i viltkartverket vil kunne forbedres over tid. Situasjonen for viltet endre seg over tid, både naturlig og som en følge av tekniske inngrep og endret arealbruk. Derfor er det nødvendig å oppdatere kartverket med jevne mellomrom, for å fange opp endringer i arealbruk i tillegg til ny kunnskap om viltet. En oppfordrer folk som sitter inne med opplysninger og som finner feil og mangler ved kartverket, til å melde fra om dette til kommunen. Gjennom supplerende feltundersøkelser og opplysninger fra lokalkjente håper en at kartverket over tid kan bli både mer presist og mer komplett.	
Referanse: Overvoll, O. og Talhaug, M. 2003. Viltet i Askøy. Kartlegging av viktige viltområder og status for viltartene. - Askøy kommune og Fylkesmannen i Hordaland, MVA-rapport 6/2003: 1-53.	
Emneord: Askøy kommune, viltkartlegging, biologi, zoologi, amfibier, krypdyr, fugler, pattedyr	
Askøy kommune 5300 Kleppestø Tlf: 56 15 80 00, Fax: 56 15 83 90	Fylkesmannen i Hordaland Miljøvernavdelinga Postboks 7310 5020 Bergen Tlf: 55 57 22 00, Fax: 55 57 22 01 www.fylkesmannen.no/hordaland www.miljostatus.no/hordaland

FORORD

Direktoratet for naturforvaltning har fra 1995 satt opp viltkartlegging som et satsingsområde i alle fylkene. Fylkesmannens miljøvernnavdeling i Hordaland startet arbeidet med slik kartlegging i 1996, og i den sammenheng ble Askøy kommune invitert til å delta som en av to prøvekommuner i Hordaland.

Fylkesmannens miljøvernnavdeling har deltatt i kartleggingen med faglig veiledning og økonomisk tilskudd.

Mette Talhaug ble engasjert av Askøy kommune til å gjennomføre viltkartleggingen, i samarbeid med kommunens miljøvernleder og et eget arbeidsutvalg. Talhaug har stått for innsamling av data, utarbeiding av manuskart og rapportskrivning. Manuskartene er digitalisert av Tormod Hopland, Askøy kommune. Olav Overvoll ved Fylkesmannens miljøvernnavdeling har skrevet deler av rapporten, inklusive artsomtalen, og utarbeidet artslister og layout.

Informasjon om kommunens viltressurser er gitt av flere personer - medlemmer i lokal jeger- og fiskeforening og Norsk Ornitologisk Forening, fagpersoner, grunneiere, innbyggere med friluftinteresser, m.fl.

Askøy kommune vil rette en stor takk til alle disse personene. Uten deres hjelp ville viltkartleggingen ikke vært mulig å gjennomføre.

Kleppestø, 01.03.2003

Magne Pedersen
fagsjef avdeling for arealbruk

Målfrid Eide
miljøvernleder

INNHOOLD

FORORD	5
INNHOOLD	7
INNLEDNING	9
BAKGRUNN	9
LOVGRUNNLAG	9
INTERNASJONALE KONVENSJONER	9
ANDRE SENTRALE DOKUMENTER	10
HVORFOR SIKRE ET MANGFOLD AV VILTARTER	10
UTFORMING AV VILTKARTVERKET	11
METODIKK FOR ARBEIDET I ASKØY	12
STYRING/ORGANISERING AV PROSJEKTET	12
INNSAMLING AV INFORMASJON	12
KARTFRAMSTILLING	12
GRUNNLAGET FOR PRIORITERING AV OMRÅDE	12
NATURGRUNNLAGET	13
AREAL OG LANDSKAP	13
BERGGRUNN	13
KLIMA	13
PRIORITERTE VILTOMRÅDER I ASKØY	14
SVÆRT VIKTIGE VILTOMRÅDER	14
VIKTIGE VILTOMRÅDER	14
VIKTIGE TREKKVEIER FOR HJORT	15
TRUA OG SÅRBARE ARTER I ASKØY	16
GENERELT OM TRUA OG SÅRBARE ARTER	16
RØDLISTER	16
STATUS FOR VILTET I ASKØY	19
AMFIBIUM	19
KRYPDYR	19
FUGLER	19
PATTEDYR	32
HVA TRENGER VI MER KUNNSKAP OM?	35
BRUKERINTERESSER I NATUREN OG KONFLIKTER I FORHOLD TIL VILTET	36
SKOGBRUK	36
JORDBRUK	36
FRILUFTSLIV OG FERDSEL	37
JAKT	37
ULOVLIG JAKT/ETTERSTREBING	37
BOLIG- OG FRITIDSBEBYGGELSE	37
VEIBYGGING	38
KRAFTLEDNINGER	38
OPPDRETTSANLEGG	38
ANDRE TEKNISKE INNGREP	38
LITTERATUR	39
VEDLEGG 1. ARTSLISTE MED STATUS	41
VEDLEGG 2. KART	47
SKOG OG JORDBRUKSAREAL	49
HJORTEVILT	51
PRIORITERTE VILTOMRÅDER	53

INNLEDNING

BAKGRUNN

Naturområdene våre blir i økende grad utsatt inngrep. Utbygging av bolighus, industri og andre tekniske inngrep utgjør et stadig større press på arealene. I denne sammenheng er det viktig å kunne integrere viltinteressene i planarbeidet. Bakgrunnen for å lage et viltkartverk er først og fremst ønsket om at viltinteressene i større grad skal bli tatt hensyn til i arealforvaltningen. Først og fremst på lokalt nivå gjennom kommuneplanens arealdel, men også på regionalt- og nasjonalt nivå. De offentlige brukerne av kartverket vil først og fremst være kommunen, Fylkeskommunen, Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning. Men kartverket vil også være tilgjengelig for f.eks. konsulenter i forbindelse med konsekvensanalyser og private reguleringsplaner.

Det er også et ønske at viltkartverket skal bidra til å øke kunnskapen og interessen for vilt blant kommunens innbyggere. Derfor er det viktig at kart og viltrapport blir tilgjengelig for skoler og naturinteresserte i kommunen.

Tidligere viltkart har vært preget av ensidig fokusering på det jaktbare viltet. De nye viltkartene er mer omfattende og skal i prinsippet omfatte alle villlevende landpattedyr, fugler, amfibier og krypdyr. Dette er i tråd med det såkalte utvidete viltbegrepet, jmf. viltlovens § 2. Det er ikke økonomisk mulig å kartlegge alle viltarter, det er heller ikke praktisk forvaltningsmessig sett. Derfor er det i hver kommune gjort et utvalg over hvilke arter og artsgrupper en ut fra lokale, forvaltningsmessige hensyn mener det er viktig å få kartlagt. Typiske eksempler er vinterbeiter og viktige trekkveger for hjort, hekkeplasser for rovfugl, spillplasser for storfugl, sjøfuglkolonier, våtmarkslokaliteter og spettelier (skogslier med gammel skog, eldre ospesholt og god tilgang på død ved). Forekomster av truet- og sårbare arter står selvfølgelig også sentralt. På denne måten ønsker en å kartfeste områder som er av særlig verdi for forskjellige viltarter, og som en derfor bør ta spesielle hensyn til i arealplanleggingen.

LOVGRUNNLAG

At en skal ta hensyn til viltet og viltets leveområder er grunnfestet i lovverket. Viltloven er den mest sentrale, men flere andre sektorlover har relevans for viltforvaltningen.

- *Viltloven* legger rammer for forvaltningen og utøvelse av jakt og fangst. Sentralt står for-

målsparagrafen, §1, som fastslår at *viltet og viltets leveområder* skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsmangfold blir bevart. §7 fastsetter at *hensynet til viltinteressene skal innpasses i den oversiktlige planleggingen i kommune og fylke*. Innpassing av viltinteressene i arealplanleggingen krever solid kunnskap om viltet i det aktuelle planområdet. Kunnskapen om forskjellige funksjonsområder må være kartfestet, slik at arealplanleggere i sitt daglige arbeid kan ta de nødvendige hensyn. Viltloven fastsetter også at *vedkommende myndighet på et tidlig stadium i planleggingen skal søke samarbeid med viltorganene*.

- *Plan- og bygningsloven* pålegger kommunen bl.a. å utarbeide kommuneplaner for arealdisponeringen der alle samfunnsinteresser, også viltinteressene, skal vurderes.
- *Skogloven* legger rammene for bruk og utnyttning av skogarealene. Lovens formål er å fremme skogproduksjon, skogreisning og skogvern, men fastslår også at det skal legges vekt på skogens funksjon som livsmiljø for planter og dyr og som område for jakt og fiske. I Hordaland er en relativt liten del av arealet skogkledd (ca. 17%), men skogsmiljøene er viktige viltbiotoper. Forvaltning og drift av disse områdene er derfor svært viktige i viltforvaltningssammenheng.
- *Naturvernloven*. Områdevern og vern av enkeltobjekter skjer med hjemmel i naturvernloven. Områdevern er et viktig virkemiddel for å sikre spesielle naturområder.
- *Friluftsløven* skal først og fremst avklare forholdet mellom grunneiere og friluftsfolk, men nevner også at ferdsel i utmark skal foregå hensynsfullt overfor grunneiere, brukere og andre. En skal derfor også ta hensyn til viltet ved ferdsel i skog og mark.
- *Lov om motorferdsel i utmark* har som utgangspunkt at motorisert ferdsel i utmark skal være forbudt. Lovens formål er å regulere motorferdsel i utmark og vassdrag "med sikte på å verne om naturmiljøet og fremme trivselen". To tilhørende forskrifter av 1988 er også sentrale her.

INTERNASJONALE KONVENSJONER

Norge har ratifisert (undertegnet og gitt sin tilslutning til) flere internasjonale avtaler som er satt i verk for å sikre det biologiske mangfoldet. Internasjonale avtaler forplikter også på lokalt plan, fordi det er her den praktiske forvaltningen skjer. De viktigste internasjonale avtalene med relevans for viltet er:

- *Ramsarkonvensjonen* (1975) gjelder vern av våtmarksområder, særlig med tanke på fugler.
- *Washingtonkonvensjonen – CITES* (1975) regulerer den internasjonale handelen med truet og sårbare viltarter.
- *Bernkonvensjonen* (1979) har som formål å verne europeiske arter av ville dyr og planter og leveområdene deres.
- *Bonnkonvensjonen* (1979) gjelder vern av truet og sårbare viltarter som regelmessig krysser landegrensene (trekkende arter).
- *Riokonvensjonen eller biodiversitetskonvensjonen* (1992) legger opp til nasjonale prosesser der partene selv må identifisere biologisk mangfold som krever bevaringstiltak. Partene er dessuten forpliktet til å utvikle nasjonale strategier for bærekraftig bruk og bevaring av biologisk mangfold. Riokonvensjonen er den internasjonale avtalen som i størst grad har konsekvenser på lokalt plan fordi den understreker verdien av lokalt biologisk mangfold. Denne konvensjonen har trolig vært en viktig årsak til at den nasjonale forvaltningen ønsker å satse på en landsdekkende, kommunevis kartlegging av biologisk mangfold.

ANDRE SENTRALE DOKUMENTER

Flere dokumenter utgitt av myndighetene er sentrale i forhold til viltforvaltning. Gjennom stortingsmeldingene gir myndighetene uttrykk for hvordan en ønsker å forme politikken på spesielle områder i årene fremover. Her uttrykker en gjerne politiske målsettinger og hvilke virkemidler en vil iverksette får å nå disse målene.

- St. melding nr. 13 (1992-93) om FN konferansen om miljø og utvikling i Rio de Janeiro
- St. prp. 56 (1992-93) Om samtykke til ratifisering av konvensjonen om biologisk mangfold
- St. melding nr. 31 (1992-93) Den regionale planleggingen og arealpolitikken
- Miljøverndepartementets rundskriv til kommunene (T-937) "Tenke globalt - handle lokalt"
- St. melding nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling. Dugnad for framtida.
- St. melding nr. 8 (1999-2000) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand
- St. melding nr. 42 (2000-2001) Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning

HVORFOR SIKRE ET MANGFOLD AV VILTARTER

Grunnene til at vern av viltet har blitt gjenstand for både internasjonale- og nasjonale lovverk og avtaler er mange, men de fleste er bygd på erkjenningen at vi selv er en del av naturen og er helt avhengige av naturprodukter for å overleve. Grovt sett kan argumentene deles inn i tre hovedgrupper:

- *Økonomiske- og materielle argumenter:* Menneskene har til alle tider vært avhengige av viltet for å overleve, og i nyere tid har viltet mange steder blitt en viktig økonomisk ressurs. Selv om ikke alle dyrearter er like viktige økonomisk og materielt i dag, kan andre arter kanskje få stor betydning for oss i framtiden. Et *genetisk mangfold* er også av betydning for menneskenes materielle og økonomiske utvikling. Husdyrene våre er framavlet fra et fåtall ville arter. Ved stadig seleksjon på enkelte egenskaper dukker det alltid opp uforutsette problemer, ved at visse uønska egenskaper følger de ønska egenskapene. Seleksjon på et fåtall egenskaper fører også til tap av genetisk variasjon. Ville populasjoner kan i denne sammenhengen være nødvendig som kilde til "nytt" genetisk materiale. Genforskning på ville dyr kan også være viktig i forbindelse med videre husdyravl fordi det hjelper oss til å forstå de naturlige seleksjonsmekanismene.
- *Kulturelle- og estetiske argumenter:* Storviltjakt kan være en økonomisk viktig ressurs, men det er neppe økonomien som er drivkraften bak jegerens motivasjon for å drive jakt. Den enkelte jeger har som regel lite igjen i økonomisk utbytte av en jakttur. Jakt har lange kulturelle tradisjoner, og det å drive jakt er kanskje også en del av menneskets nedarvede biologi. Både for jegeren og andre natur- og friluftinteresserte er opplevelsen av naturen i seg selv ofte det viktigste. Og selv om særinteressene er mange (fotografering, ornitologi, botanikk, bærplukking, mosjon osv.), er et mangfold av viltarter også ofte en kilde til rikere naturopplevelse.
- *Etiske- og moralske argumenter:* Mennesket er den eneste dyrearten som med fullt overlegg kan utrydde andre arter. Dette gir oss et særlig ansvar. "Alle levende organismer har den samme retten til liv, uavhengig av om de synes til nytte eller skade for mennesket." Vi har også et ansvar i forhold til fremtidige generasjoners muligheter for naturbruk og naturopplevelser.

UTFORMING AV VILTKARTVERKET

De forskjellige viltartene setter ulike krav til leveområdet sitt. Leveområdet skal dekke flere funksjoner, først og fremst næring, hekke-/yngleplass og skjul. Noen arter er spesialiserte og finnes bare i helt spesielle miljøer. Andre er generalister og kan finnes i en rekke forskjellige biotoper. Enkelte små plante- og insekter kan klare seg med leveområder på bare noen titals kvadratmeter, mens f.eks. hønehauken gjerne bruker et areal på 20-50 km². De store rovdyrerne er ekstreme i sitt krav til størrelse på leveområdet. For eksempel regner en med at en familiegruppe av gaupe (hunn med to unger) trenger et leveområde på ca. 500 km². Enslige hanngauper kan ha leveområder på opptil 1500 km². Det som først og fremst bestemmer størrelsen på leveområdet er næringstilgangen. Hvor stort leveområde et individ eller et ynglepar med unger trenger kan variere geografisk, alt etter lokal næringstilgang. For mange arter forandrer kravet til leveområder seg også med årstidene, både når det gjelder størrelse og kvalitet.

Disse momentene gjør viltkartleggingen komplisert, og det er umulig å fange opp alle viktige funksjonsområder for alle arter. En har derfor vært nødt til å gjøre et utvalg. Utvalget er gjort ut fra kunnskap om de forskjellige viltartenes biologi og forekomst i kombinasjon med praktiske hensyn. Enkelte områder er relativt enkle å avgrense, som for eksempel viktige våtmarksområder, faste hekkeplasser og spillplasser. Det er atskillig værre å avgrense en arts leveområde, og en slik avgrensning må bli skjønsmessig. Når det gjelder leveområder har en lagt vekt på å kartfeste områder for arealkrevende og/eller fåtallige arter med spesielle biotopkrav. Slike arter knytter det seg ofte store forvaltningsmessige utfordringer til fordi leveområdene, på grunn av størrelsen, ofte blir utsatt for fragmentering (de mest aktuelle arealkrevende artene i Hordaland generelt er hønehauk, storfugl, hvitryggspett og gråspett).

Viltkartverket består av fire kart:

Hjorteviltkartet inneholder informasjon om hjortens antatt viktigste beiteområder og trekkveier.

Småviltkartet inneholder en oversikt over viktige forekomster og funksjonsområder for småviltet. I praksis dreier denne informasjonen mest om fugler, fordi dette er en artsrik og relativt godt kjent dyregruppe.

Kartet med begrenset offentlighet inneholder bl.a. hekkeplasser for rovfugl og spillplasser for storfugl. Disse opplysningene har begrenset offentlighet fordi det kan tenkes at slike opplys-

ninger kan bli misbrukt og at allmenn kjennskap til dem kan være til skade for den aktuelle arten. Kartene vil være tilgjengelige for saksbehandlere i kommunen og hos Fylkesmannen, og vil først og fremst bli benyttet i tilfeller der en står foran konkrete arealinngrep.

Prioriteringskartet (vedlegg) er framstilt med grunnlag i de tre andre kartene og viser områder der viltet bør ha høy prioritet. Dette kartet vil være det viktigste når det gjelder å trekke opp de store linjene i arealplanleggingen. En deler viltområdene i tre kategorier:

Svært viktige viltområder

Dette er områder som ut fra artsforekomst og funksjon blir vurdert å være spesielt viktige. I disse områdene bør viltinteressene bli tillagt avgjørende vekt i arealplanleggingen. Tekniske inngrep som fører til forringing av områdenes verdi for viltet er uønsket. Det samme gjelder tiltak som fører til økt ferdsel og forstyrrelser i området. Ved planlegging av tiltak eller aktiviteter i slike områder er det viktig at viltforvaltningen på kommune- og fylkesnivå blir kontaktet tidlig i planprosessen slik at negative konsekvenser blir så små som mulig.

Viktige viltområder

Også i disse områdene bør en gi viltinteressene høy prioritet i arealsaker, men disse områdene har ikke like avgjørende kvaliteter for viltet som de svært viktige viltområdene. Likevel gjelder de samme retningslinjene for viktige viltområder som for svært viktige viltområder.

Det er viktig å presisere at en også i områdene utenfor de prioriterte viltområdene, jmfør Viltloven, må ta normale hensyn til viltet!

Selv om et område blir klassifisert som viktig eller svært viktig viltområde, legger ikke dette i seg selv restriksjoner på vanlig næringsvirksomhet i området, som f.eks. skogsdrift. En oppfordrer imidlertid den enkelte grunneier til å ta særlige hensyn i slike områder og rådføre seg med personell i lokal- og regional forvaltning, med fagkompetanse innen viltbiologi, før eventuelle inngrep.

Vilt rapporten er en viktig del av viltkartverket. Her finner en blant annet en beskrivelse av de viktigste viltområdene med en begrunnelse for hvorfor de har fått høy prioritet. I tillegg blir de forskjellige artene som finnes i kommunen omtalt, en viktig bakgrunn for å kunne sette artsinformasjonen på kartene i riktig perspektiv.

Viltkartverket er tilgjengelig både i trykt- og digital form. Det komplette viltkartverket blir oppbevart av kommunen og Fylkesmannens miljøvern-

deling. Hos Fylkesmannen blir opplysningene lagt inn i Naturbasen, en nasjonal database for kartfestet naturinformasjon. Viltrapporten og kart over prioriterte viltområder bør gjøres tilgjengelig for alle som jobber med arealplanlegging i kommunen, f.eks. teknisk kontor og landbrukskontoret, og kan med fordel deles ut til skoler, frivillige organisasjoner og interesserte enkeltpersoner.

Oppdatering og revisjon av viltkartene

Fordi en har hatt begrensede ressurser til kartleggingsarbeidet må resultatet ikke betraktes som fullstendig. Det er fullt mulig at enkelte områder som burde ha blitt klassifisert som prioriterte viltområder kan ha blitt oversett eller at enkelte prioriterte viltområder her fått for vide grenser. Gjennom revideringer, som inkluderer informasjon både fra publikum og felt-

arbeid utført av fagfolk, håper en imidlertid at presisjonen i viltkartverket vil kunne forbedres med tiden.

Jevnlig oppdatering av viltkartverket er viktig for å 1) påføre ny kunnskap og 2) fange opp eventuelle endringer i viltets bruk av arealet, enten det skyldes naturlige endringer eller endringer som følge av tekniske inngrep. Det blir anbefalt en årlig gjennomgang av kartverket i samråd med Fylkesmannen for påføring av nye opplysninger eller korrigeringer. Det blir også anbefalt en hovedrevisjon hvert fjerde år, i forbindelse med revisjon av kommuneplanen.

Har du nye opplysninger eller forslag til justeringer?
Meld fra til kommunen!

METODIKK FOR ARBEIDET I ASKØY

STYRING/ORGANISERING AV PROSJEKTET

Viltkartleggingen har blitt utarbeidet av en prosjektansatt, som har vært engasjert i ca. 4 mnd. i 80% stilling. Arbeidet har blitt lagt fram og bearbeidet i en arbeidsgruppe med følgende sammensetning:

Janicke Svendal	(prosjektleder)
Mette Talhaug	(viltkartlegger)
Erik Schult	(skogbruksjef)
Ole Jørgen Garmann	(grunneier)
Ingrid Danielsen	(Fylkesmannens miljøvernadv.)

INNSAMLING AV INFORMASJON

Kildene til utarbeidelse av viltområdekartet og rapporten har vært:

- Intervjuer med personer med god kjennskap til lokale viltforhold
- Skriftlige registreringer fra fagpersoner
- Eksisterende rapporter, naturvernregistreringer, ornitologiske publikasjoner etc.
- Feltregistreringer

Artsoversikten er utarbeidet av Fylkesmannens miljøvernavdeling på grunnlag av generell kunnskap om fuglefaunaen i kommunen, opplysninger fra personer tilknyttet Norsk Ornitologisk Forening, opplysninger fra Zoologisk Museum Bergen og gjennomgang av litteratur.

Mye informasjon er funnet ved gjennomgang av "Krompen", Norsk Ornitologisk Forenings regionaltidsskrift for Hordaland. Spesielt er fuglefore-

komstene ved Herdla godt dokumentert. En rekke personer har bidratt med observasjoner, men Ottar M. Osaland fra Bergen må nevnes spesielt. I tillegg til å være områdets ivrigste observatør har han i en årrekke samlet og publisert observasjonene fra Herdla i en årlig rapport i Krompen, Herdlarapporten. Disse rapportene har vært en gullgrube under arbeidet med artslisten for Askøy.

Lokale informanter har vært en viktig kilde, særlig når det gjelder opplysninger om hjortevilt. Stor takk til alle!

KARTFRAMSTILLING

Som grunnlag for lokalisering og områdeavgrensning har en brukt kart i målestokk 1:30000. Framstilling av viltkartene er gjort etter manus-kart utarbeidet av viltkartleggeren og befaringer i felt. Ellers er den generelle metoden for kartframstilling nærmere beskrevet i DN-håndbok 11 (Direktoratet for naturforvaltning 1996).

GRUNNLAGET FOR PRIORITERING AV OMRÅDE

Hvilken prioritet et viltområde får (svært viktig eller viktig) er både avhengig av hvilke arter som er registrert i området og hvilken funksjon området har. Prioriteringen er gjort ut fra en vurdering av kartfestet informasjon. Det er i stor grad også brukt faglig skjønn på grunnlag av kunnskap om de forskjellige viltartenes økologi og forekomst i kommunen, samt befaringer i felt.

NATURGRUNNLAGET

AREAL OG LANDSKAP

Askøy kommune er en langstrakt øykommune avgrenset av Herdla fjorden i øst, Hjeltefjorden i vest og Byfjorden i sør. Kommunen består av totalt 203 øyer, og har et samlet areal på ca. 100 km². Av dette er ca. 6% ferskvann. Det meste av terrenget på Askøy er mer eller mindre kupert, og det er få større flate partier. Vest-siden av øya er sterkt oppskåret av fjorder og har en rekke øyer og holmer. I sør er landskapet mer preget av slakke østvendte skråninger. Det høyeste fjellet i kommunen er Kolbeinsvarden med sine ca. 230 m.o.h., mens det meste av arealet (2/3) er under 60 m.o.h. Store deler av øyen er dominert av furuskog, heilandskap, mindre myrområder og vann. På østsiden mellom Hop og Ask er jordsmonnet rikt og det finnes næringskrevende og varm vegetasjon. Morenelandskapet på Herdla er svært ulikt resten av Askøy og er også et godt jordbruksområde.

BERGGRUNN

Bortsett fra morenedekket på Herdla, som består av mektige løsavsetninger, er det fjell-

grunnen som dominerer landskapet på Askøy. Berggrunnen i kommunen er variert med en veksling mellom næringsfattige- (gneis/amfibolitt), middelsrike- (gabbro) og næringsrike (glimmerskifer) bergarter. Sørlike del av Askøy består for det meste av gneis, med et område mellom Krokås, Follse og Kleppstø bestående av gabbro og noritt. Fra østsiden av Strømsnesvannet og nord til Guldbrandsøy har vi et belte av amfibolitt. Øst for amfibolittbeltet, fra Strømsnes i sør til Heggernes i nord, har vi et smalt delvis sammenhengende belte av grønnskifer og glimmerskifer.

KLIMA

Klimatisk er Askøy påvirket av nærheten til havet, dette gir utslag i milde vintre og kjølige somre. Gjennomsnittstemperaturen er omlag 8°C. Selv om vinteren er gjennomsnittstemperaturen oftest over 0°C. Gjennom året har kommunen heller rike nedbørsmengder. Gjennomsnittlig årlig nedbør er 1900-2000 mm.

PRIORITERTE VILTOMRÅDER I ASKØY

Det er avgrenset 13 prioriterte viltområder i Askøy: 2 svært viktige og 11 viktige. I det følgende blir hvert enkelt av viltområdene gitt en kort omtale. Numrene på de ulike viltområdene refererer til områdenumrene på viltkartet (prioriteringskartet).

Særlig når det gjelder de større skogområdene er det behov for større detaljkunnskap. Dette er en viktig forutsetning om områdene skal kunne forvaltes fornuftig med tanke på viltet. En viktig fremtidig oppgave blir derfor å få gjennomført en grundig feltgjennomgang av disse områdene. Dette vil kunne danne grunnlag for en noe annen prioritering og områdeavgrensning enn idag.

SVÆRT VIKTIGE VILTOMRÅDER

1. Herdla med Herdlaflaket

Dette er det desidert viktigste viltområdet i Askøy og også et av de viktigste enkeltområdene for vilt i fylket. Området ble vernet ved kongelig resolusjon 28.6.1985, sentrale deler av området som naturreservat og de ytre delene som fuglefredningsområde. I området Prestvika-Urdneset er det ferdselsforbud i perioden 15.4.-30.9. Hele 223 forskjellige fuglearter er observert på Herdla. Dette understreker områdets betydning som viltområde, men gjenspeiler også at Herdla er et yndet utfartssted for amatørornitologer. Det er et rikt fugleliv på Herdla året rundt, men det er først og fremst som rasteområde for vadefugl under trekket og som beiteområde for andefugl vinterstid at området er viktig. For andefuglene er det først og fremst det grunne havområdet nord for Herdla, Herdlaflaket, som er viktig. Ærfuglen er mest tallrik. Vinterstid sees ofte flere hundre individer ute på "flaket", og rekorden er 2300. Området er også et viktig vinterområde for alpine dykkender: Både sjørørre, svartand og havelle forekommer vanlig, mens berganda er relativt sjelden. Herdlavalen er det viktigste rasteområdet for vadefugl i fylket, og er også nasjonalt viktig, fordi avstanden til lignende områder er stor. De tilgrensende jordbruksområdene er også viktige, særlig for insektspisende spurvefugl, men både ender, gjess, måker og vadere sees ofte inne på de dyrkede arealene.

5. Svultåsen-Ospåsen-Gaursfjellet

Større område med relativt gammel furuskog på vekslende bonitet. Omfattende skogsdrift i områder på god bonitet har gjort området nokså fragmentert. Likevel hekker fremdeles flere rødlistede fuglearter i området. Både havørn, hønsehauk og hvitryggspett er funnet hekkende. Området har lite løvinnslag og også relativt lite

død ved, og er nok ikke optimalt for hekkende spetter. Når det gjelder storfugl, som har en svak bestand på Askøy, blir dette regnet som et av kjerneområdene. Det er registrert en spillplass i området med opptil seks spillende tiur. Både hønsehauk, storfugl og hvitryggspett er arealkrevende arter, og områdets størrelse er i seg selv en viktig faktor. Området blir også regnet som et av de viktigste områdene for hjort på Askøy.

VIKTIGE VILTOMRÅDER

2. Midtøyna – Ytstøyna

De grunne sjøområdene rundt disse holmene er viktig som beiteområde for andefugl (vesentlig ærfugl og havelle) og storskarv vinterstid. Pr. dags dato har ikke området stor betydning som hekkeområde. Men de fleste samlinger av mindre øyer og holmer som dette er aktuelle hekkeområder, først og fremst for måker, terner og ærfugl, og bør derfor være prioritert viltet.

3. Leirdalen-Berland

Området består for det meste av lynghei, som flere steder bærer preg av gjengroing. Særlig langs vegen mot Bærland er det tette plantefelt med gran, sitka og buskuru. Området inngår fremdeles trolig som en viktig del av leveområde for hubro. Nordøstlige deler av området blir regnet som et viktig kjerneområde for hjort.

4. Langøyna mm.

Området består av en rekke større og mindre skogløse øyer og holmer. Området har en viss verdi som hekkeområde for måker og terner, men dette er ikke godt dokumentert. Det finnes også en hekkeplass for hubro i området, og måker på de mange holmene i området er trolig et viktig næringsgrunnlag.

6. Skogområdet vest for Askevatnet

Større område med relativt gammel furuskog på vekslende bonitet. Området har omtrent de samme kvalitetene som område 5. Også her har skogbruksaktivitet redusert verdien av området som viltområde betraktelig, ved at store deler av skogen på høyeste bonitet er hogd. Den ene kjente hekkelokaliteten for hønsehauk på Askøy ligger i dette området. Et intakt reir ble funnet 2002, men dette var ikke i bruk. Ved samme befarings ble det funnet noe hakkemerker av hvitryggspett, men ingen ferske. Området har lite løvinnslag og også relativt lite død ved, og er nok ikke optimalt for hekkende spetter. Også i dette området er det registrert en spillplass for storfugl. Fem spillende tiur ble registrert i 1992,

men status i dag er usikker. En røy ble skremt opp under befaring sommeren 2002.

7. Tveitskogen

Område med gammel furuskog. Deler av området er fremdeles relativt lite berørt av skogsdrift. Innslaget av død ved er likevel relativt lite. Ved befaring sommeren 2002 ble det funnet en del hakkemerker av hvitryggspett i området, også ferske, men ingen reirhull.

8. Tveitevåg

Blandet måkekoloni med sildemåke, gråmåke og fiskemåke. Pr. i dag trolig den største måkekolonien i kommunen. Ved befaring sommeren 2002 ble det talt ca. 100 par sildemåke, 50 par gråmåke og 100 par fiskemåke.

9. Storåsen-Tiurleiken

Dette er det største og mest sammenhengende furuskogsområdet i kommunen. Mye av skogen er relativt gammel, men varierer i dimensjon og frodighet. Området har mye felles med områdene 5, 6 og 7, men er tilsynelatende noe mindre påvirket av skogbruksaktivitet. I allefall finnes det her større, relativt upåvirkede arealer. En har lite nyere dokumentasjon fra området når det gjelder viltforekomster, men området er trolig et vel så viktig viltområde som område 5, 6 og 7, både med hensyn til påvirkning og størrelse. Grunnen til at området ikke er vurdert som svært viktig er mangel på dokumentasjon. På 1980-tallet var det kjent en tiurleik i området. Denne var ikke i bruk ved kontroll i 1991 og 1992, og hadde da trolig flyttet. Også i dette området er det tidligere funnet hakkemerker etter hvitryggspett, men området ble ikke befart i 2002.

10. Straumsnesholmane

Rundt disse holmene ligger det store deler av året en del ærfugl. Vanligvis 50-100 individer, men til tider, særlig i vinterhalvåret, atskillig mer. Ungfuglandelen er svært høy, så det kan se ut som om dette er en slags samlingsplass for ungfugler. Området har også en viss verdi som hekkeområde for måkefugler, men dette er ikke godt dokumentert.

11. Håholmen

Har de siste 4-5 år vært en viktig oppholdsplass og trolig hekkeplass for sildemåse. 220 individer ble talt her 6/5-2002 (Jan Sætre pers. medd.).

12. Rotøyane

De grunne sjøområdene rundt disse holmene har en viss betydning som beiteområde for ærfugl og storskarv vinterstid. Pr. dags dato har området neppe stor betydning som hekkeområde. Men de fleste samlinger av mindre øyer og holmer som dette er aktuelle hekkeområder, først og fremst for måker, terner og ærfugl, og bør derfor være prioritert viltet.

13. Området Skorpo - Færøyna

De grunne sjøområdene rundt disse holmene har betydning som beiteområde for ærfugl og storskarv vinterstid. Pr. dags dato har området neppe stor betydning som hekkeområde. Men de fleste samlinger av mindre øyer og holmer som dette er aktuelle hekkeområder, først og fremst for måker, terner og ærfugl, og bør derfor være prioritert viltet.

VIKTIGE TREKKVEIER FOR HJORT

Nedenfor følger en liste over oppgitt viktige trekkveier for hjorteviltet i Askøy, samt inn og ut av kommunen. Numrene i listen refererer til nummeret trekkveien har på viltkartet.

1. Kalsøy - Skorpa (Meland)
2. Jakobsøy - Itangen (Meland)
3. Skansen - Ypso (Meland)
4. Nord for Abbedissen - Ypso (Meland)
5. Krabbejoneset - Oksen - Merkesvik
6. Merkesvik - Abbedissen
7. Lille Fauskanger - Abbedissen
8. Berlandsøy - Ospeneset (Meland)
9. Heggernes - Hjartås (Meland)
10. Oldernes - Hjartås (Meland)
11. Stigneset - Hjartås (Meland)
12. Hærøy (Fjell) - Kalsøy - Store Langøy
13. Fromreide - Store Langøy - Kjerrgardsosens syd
14. Seljeneset - Mjåtvedt (Meland)
15. Nord for Åsebø
16. Sør for Åsebø
17. Storåsen - Hanevik
18. Båteviksvannet
19. Ormaneset - Breivik
20. Kvernavannet
21. Fjell - Rotøyene - Kollevåg - Tveit
22. Krokås/Nedre Kleppe - Kolbeinsvarden - Steinrusten - Ingersvann - Storåsen
23. Fjell - Skorpo - Follese
24. Fjell-Marikoven
25. Storeklubben - Brødstadneset (Bergen)
26. Storebuneset - Brødstadneset (Bergen)

TRUA OG SÅRBARE ARTER I ASKØY

GENERELT OM TRUA OG SÅRBARE ARTER

Mange plante- og dyrearter er naturlig sjeldne, men mange er i tilbakegang på grunn av menneskeleg aktivitet. Her er det listet opp noen viktige trusselfaktorer mot biologisk mangfold:

Handel med ville dyr er det tredje største illegale markedet på verdensbasis og enkelte steder kan samling være et problem for allerede fåtallige arter. I vårt land er slik ulovlig handel i første rekke knyttet til rovfugler og da særlig vår største falk; jaktfalken.

Intensiv jakt eller forfølgelse har ført til at enkelte dyrearter har blitt utryddet eller gått kraftig tilbake i antall. Eksempel fra vårt land er fjellrev og de store rovdyra gaupe, ulv, bjørn og jerv.

Miljøgifter utgjør en alvorlig trussel mot enkelte arter. Rovdyr er spesielt utsatt, fordi giftstoffene blir mer konsentrerte for hvert ledd i næringskjeden. Vandrefalken er et klassisk eksempel på dette. Trolig fantes det bare rundt 20 par igjen i Norge i begynnelsen av 1970-åra, men etter at bruken av DDT ble forbudt har bestanden tatt seg opp igjen.

Innføring av fremmede arter. På mange av Stillehavssøyene står flere bakkerugende fuglearter i fare for å forsvinne som en følge av introduksjon av katt og rotter. I vårt land er minken et eksempel på introduksjon av en art som har fått uheldige følger. Mange sjøfuglkolonier på øyer nær fastlandet lider periodevis store tap på grunn av minkens predasjon på egg og unger.

Ødeleggelse av naturtyper og leveområder. Det hjelper lite å verne arter hvis en ikke samtidig verner områdene artene er avhengige av. Her i landet er problemstillingen først og fremst aktuell i forbindelse med reduksjon i arealet av våtmark og gammelskog og bortfall av enkelte kulturlandskapstyper som følge av endra driftsformer i landbruket.

Innføring av fremmede arter og bortfall av leveområder blir regnet som de største truslene mot biologisk mangfold.

RØDLISTER

For å oppnå større fokus på arter som er sjeldne, truet eller i tilbakegang, er det utarbeidet spesielle oversikter over slike arter med en vurdering av dagens status (bestand og bestandsutvikling). Det er dette som blir kalt rødlistene. IUCN (International Union for the Conservation of Nature) gir ut slike lister på verdensbasis og mange land har gitt ut nasjonale rødlistene. Den offisielle norske rødlista blir utgitt av Direktoratet for Naturforvaltning. Enkelte fylkesmenn har utgitt fylkesvise (regionale) rødlistene. Meningen med slike rødlistene er å rette fokus på regional

bestandssituasjon og dermed sikre at tiltak blir gjennomført for å sikre levedyktige bestander også på lokalt og regionalt plan. Noen arter på den nasjonale rødlista kan være relativt vanlige regionalt og lokalt. I slike tilfeller har det aktuelle fylket eller den aktuelle kommunen et spesielt forvaltningsansvar. En rødliste kan også inneholde arter som er i fremgang, men som i nær fortid har hatt sterkt reduserte bestander (f.eks. havørn).

Rødlistene må revideres relativt ofte etterhvert som kunnskapen om artene øker (situasjonen for enkelte arter kan også endre seg relativt raskt). Nasjonale rødlistene blir revidert ca. hvert femte år. Rødlista denne rapporten bygger på er *Nasjonale rødliste for truede arter i Norge 1998* (DN 1999). Det er også utarbeidet en regional rødliste for Hordaland: *Handlingsplan for truede og sårbare viltarter i Hordaland* (Danielsen 1996). De ulike kategoriene en finner i den siste utgaven av den nasjonale rødlista er definert under.

Utryddet - Ex (Extinct)

Arter som har forsvunnet som reproduserende i landet. Omfatter vanligvis arter som ikke har vært påvist de siste 50 åra. "Ex?" angir arter som har forsvunnet for mindre enn 50 år siden.

Direkte truet - E (Endangered)

Arter som står i fare for forsvinne i nær framtid dersom de negative faktorene fortsetter å virke.

Sårbar - V (Vulnerable)

Arter med sterk tilbakegang, som kan gå over i gruppen direkte truet dersom de negative faktorene fortsetter å virke.

Sjelden - R (Rare)

Arter som ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er i en utsatt situasjon, fordi de er knyttet til et avgrenset geografisk område eller en liten bestand med spredt og sparsom utbredelse.

Hensynskrevende - DC (Declining, care demanding)

Arter som ikke tilhører foregående kategorier, men som grunnnet tilbakegang krever spesielle hensyn og tiltak.

Bør overvåkes - DM (Declining, monitor species)

Arter som har gått tilbake, men som ikke blir regnet som truet. For disse er det grunn til å holde et øye med bestandssituasjonen.

Ansvarsarter

En rødliste inneholder også en oversikt over såkalte ansvarsarter. Dette gjelder arter som det aktuelle landet har et spesielt forvaltningsansvar for, fordi store deler av bestanden på gitte tidspunkt oppholder seg i landet. Ansvarsarter trenger ikke være sjeldne eller truet. Eksempel på norske ansvarsarter som er vanlige er fjellrype og bergirisk.

Tabell 1. Rødlista viltarter i Askøy kommune. Mulige lokale trusler er kun nevnt for arter som yngler i kommunen eller arter som har viktige funksjonsområder i kommunen.

Status i Norge	Art	Forekomst i Askøy	Mulige lokale trusler
Direkte truet (E)	Åkerrikse	Sist observert i 1975	• Intensivering av jordbruket
	Sørlig gulerle	Svært sjelden trekkgjest	-
	Hortulan	Svært sjelden trekkgjest	-
Sårbar (V)	Hønsehauk	Fåtallig hekkefugl (1-2 par)	• Skogbruk (reduksjon i arealet av gammel furuskog), kraflinjer, faunakrim.
	Jaktfalk	Sjelden streifgjest	-
	Vandrefalk	Regelmessig på næringssøk	-
	Lomvi	Fåtallig vintergjest	• Drukning i fiskegarn, oljesøl
	Skogdue	Sjelden trekkgjest	-
	Hubro	Fåtallig hekkefugl (2-3 par)	• Kraftlinjer, forstyrrelser ved hekkeplass, gjengroing av lynghei (jakthabitat)
	Hvitryggspett	Fåtallig hekkefugl	• Reduksjon i arealet av gammelskog og mangel på stående død ved
	Fjellerke	Sjelden trekkgjest	-
Sjelden (R)	Sangsvane	Regelmessig vintergjest	-
	Stjertand	Sjelden trekkgjest	-
	Skjeand	Sjelden trekkgjest	-
	Myrhauk	Svært sjelden trekkgjest	-
	Kongeørn	Sjelden streifgjest	-
	Fiskeørn	Sjelden trekkgjest	-
	Vannrikse	Sjelden vintergjest	-
	Myrrikse	Svært sjelden gjest	-
	Svarthalespove	Sjelden trekkgjest	-
	Trelerke	Sjelden trekkgjest	-
Hensynskrevende (DC)	Smålom	Fåtallig trekk- og vintergjest	-
	Storlom	Fåtallig trekk- og vintergjest	-
	Sædgås	Fåtallig trekkgjest	-
	Havørn	Fåtallig hekkefugl (1 par)	• Skogbruk, forstyrrelser ved hekkeplass
	Fjellmyrløper	Kun en observasjon	-
	Dobbeltbekkasin	Kun en observasjon	-
	Lunde	Fåtallig vintergjest	-
	Gråspett	Fåtallig hekkefugl	• Reduksjon i arealet av gammelskog og mangel på stående død ved
	Dvergspett	Trolig fåtallig hekkefugl	• Reduksjon i arealet av gammelskog og mangel på stående død ved
Bør overvåkes (DM)	Bergand	Vanligvis fåtallig vintergjest	• Fiskegarn, oljesøl, skjellsandopptak
	Havelle	Vanlig gjest i vinterhalvåret	• Fiskegarn, oljesøl, skjellsandopptak
	Svartand	Regulær gjest i vinterhalvåret	• Fiskegarn, oljesøl, skjellsandopptak
	Sjørre	Vanlig gjest i vinterhalvåret	• Fiskegarn, oljesøl, skjellsandopptak
	Trane	Sjelden trekkgjest	-
	Teist	Regulær gjest i vinterhalvåret	• Fiskegarn, oljesøl, predasjon fra mink
	Pinnsvin	Fåtallig	• Påkjørsler
	Skjeggflaggermus	Registrert, trolig fåtallig	-
	Pygméflaggermus	Ganske vanlig	-
	Oter	Streifdyr, sjelden	• Drukning i fiskegarn, ulovlig jakt

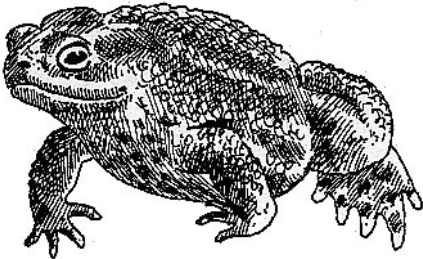
Tabell 2. Norske ansvarsarter i Askøy.

Årstid	Art	Norsk del (%) av europeisk bestand	Forekomst i Askøy
Hekkebestand	Havørn	45	Fåtallig hekkefugl (1 par)
	Jaktfalk	38	Sjelden trekkgjest
	Myrsnipe	55	Relativt vanlig trekkgjest
	Lappspove	45	Relativt vanlig trekkgjest
	Rødstilk	35	Fåtallig hekkefugl
	Svartbak	31	Relativt fåtallig hekkefugl
	Krykkje	40	Fåtallig gjest i vinterhalvåret
	Lunde	33	Fåtallig gjest i vinterhalvåret
	Skjærpiplerke	88	Ganske fåtallig hekkefugl
	Bergirisk	59	Ganske vanlig hekkefugl
Vinterbestand	Islom	25	Sjelden gjest i vinterhalvåret
	Gulneblom	90	Sjelden gjest i vinterhalvåret
	Storskarv	30	Fåtallig gjest i vinterhalvåret
	Toppskarv	25	Fåtallig vinter- og streifgjest
	Siland	30	Fåtallig hekkefugl
	Fjæreplytt	60	Regelessig trekk- og vintergjest
Hele året	Oter	Minst 25	Streifdyr, sjelden

STATUS FOR VILTET I ASKØY

AMFIBIUM

Både **frosk** *Rana temporaria* og **padde** *Bufo bufo* forekommer i Askøy, men frosken er trolig mindre vanlig enn padde.

© Viggo Ree

KRYPDYR

Hoggorm *Vipera berus*

Stedvis vanlig art, og trolig utbredt over det meste av kommunen.

FUGLER

Blant landlevende virveldyr står fuglene i en særstilling når det gjelder utbredelse og artsrikhet. Og Askøy er en av kommunene i Hordaland der det er registrert flest arter. Antallet hekkearter er ikke spesielt høyt (ca. 80), men hele 228 arter er observert. Grunnen til det høye tallet på observerte arter må tilskrives kommunens beliggenhet i forhold til fugletrekket, Herdla's betydning som rasteplass og overvintringsplass for våtmarksfugl og sjøfugl, og ikke minst den store registreringsaktiviteten som i en årrekke har foregått på Herdla på ideell basis. Herdla er grunnet sine spesielle forhold, et yndet utfartssted for amatørornitologer. En årlig rapport over fugleobservasjoner på Herdla har i en årrekke hatt fast spalteplass i NOF-Hordalands lokaltidsskrift, Krompen. Forfatter og primus motor for Herdlarapportene har vært Ottar M. Osaland fra Bergen. Disse rapportene har vært en gullgrube i arbeidet med å utarbeide en artsliste for Askøy.

Kvalitetssikring av fugleobservasjoner

Å artsbestemme fugler i felt kan ofte være svært vanskelig, selv for erfarne ornitologer. Enkelte arter er meget like av utseende, og faktorer som lysforhold, observasjonsavstand og observasjonstid gjør artsbestemmingen ofte svært vanskelig. For å kvalitetssikre fugleobservasjoner har Norsk Ornitologisk Forening, NOF, derfor opprettet to ekspertutvalg som vurderer innrapporterte observasjoner. Det regionale/fylkesvise organet for kvalitetssikring

heter LRSK (Lokal rapporterings- og sjeldenhetskomite). Enkelte svært sjeldne artsfunn må imidlertid godkjennes av en nasjonal komité NSKF (Norsk sjeldenhetskomité for fugl). Det er utarbeidet lister over hvilke arter som krever godkjenning av disse komiteene. Artsfunn blir publisert i årlige rapporter i lokaltidsskriftet for NOF Hordaland, Krompen, av LRSK og i NOFs nasjonale tidsskrift, Ornis Norvegica, av NSKF. Disse publikasjonene inneholder også observasjonsdato, observasjonssted og navn på observatør.

Denne viltrapporten følger NOF's praksis på dette feltet. Blant arter som krever godkjenning er derfor kun arter med funn godkjent av LRSK eller NSKF omtalt og regnet som offisielle. For arter som krever godkjenning, blir det referert til aktuelle publikasjoner fra sjeldenhetskomiteene. For enkelte uvanlige eller spesielle observasjoner som ikke krever godkjenning, er det referert til andre skriftlige kilder eller til observatør. Tallet på observasjonsdatoer for den enkelte art er ikke nødvendigvis komplett, men er ment å være konkrete eksempler på når arten er observert. For enkelte eldre observasjoner refereres en svært grundig og omfattende studentoppgave med en oversikt over alle observerte fuglearter på Herdla frem til 1985 (Amundsen 1985).

Mer stoff om LRSKs arbeid finner du på NOF-Hordalands internettsider. Her er det bl.a. lagt ut oppdaterte lister over arter som må godkjennes og rapporteringsskjema for nedlasting: <http://cyberbirding.uib.no/nof/lrsk/>.

LOMMER

Smålom *Gavia stellata* **Hensynskrevende (DC)**
Enkeltindivider observeres årlig på Herdlaflaket i trekketidene. Også vinterobservasjoner.

Storlom *Gavia arctica* **Hensynskrevende (DC)**
Enkeltindivider observeres årlig på Herdlaflaket i trekketidene. Sjeldnere enn Smålom.

Islom *Gavia immer* **Ansvarsart vinterbestand**
Noen enkeltobservasjoner fra Herdlaflaket under høsttrekket og vinterstid. Også noen få tilfeldige sommerobservasjoner.

Gulneblom *Gavia adamsii* **Ansvarsart vinterbest.**
Enkeltindivider observeres sporadisk under vårtrekket på Herdla. Også tilfeller av overvintring.

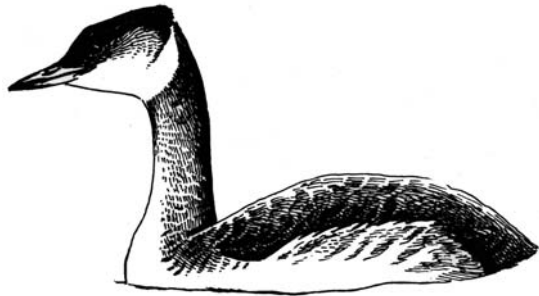
DYKKERE

Toppdykker *Podiceps cristatus*

Sjelden. Noen få enkeltobservasjoner fra Herdla under trekket vår og høst, samt vinterstid.

Gråstrupedykker *Podiceps griseogen*

Observeres årlig på Herdlaflaket under trekket og om vinteren. Oftest enkeltindivider men bl.a. 5-6 individer 14.11.1997 (Falkenberg 1999a).

Horndykker *Podiceps auritus*

Enkeltindivider observeres sporadisk på Herdlaflaket under trekket, bl.a. 2 individer 29.8.1998 (Falkenberg 1999b).

STORMFUGLER

Havhest *Fulmarus glacialis*

Observerert ved Herdla en gang: 17.7.1973 (Amundsen 1985). Arten opptrer tallrikt utenfor kysten, men påtreffes svært sjelden "innaskjærs", og da som regel i forbindelse med kraftig pålandsvind. Havhesten er en pelagisk art som lever hele livet på havet. Sees aldri på land utenom hekketida. Eneste kjente hekkplass i Hordaland er Sørøyane naturreservat i Bømlo, der noen få par har etablert seg, trolig relativt nylig.

Havsvale *Hydrobates pelagicus*

Observerert ved Herdla et par ganger: 1 ind. skutt 18.11.1926 (Amundsen 1985) og 2 ind. observerert 19.1.1980 (Svenkerud 1981). Arten er nattaktiv ved land og påtreffes svært sjelden "innaskjærs", og da helst i forbindelse med kraftig pålandsvind. Det er sannsynlig at arten hekker i Hordaland, men dette er ennå ikke påvist. Pelagisk art som kun sees på land i hekketida.

PELIKANFUGLER

Havsule *Sula bassana*

Tre individer ble observerert ved Herdla 9.9.2000 (Falkenberg 2001). Arten opptrer relativt vanlig

utenfor kysten av Hordaland. Observeres svært sjelden "innaskjærs", og da helst i forbindelse med kraftig pålandsvind. Nærmeste hekkkoloni er Runde på Sunnmøre.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* **Ansv. vinterbestand**

Ganske vanlig art langs vestkysten av Askøy og ved Herdla i vinterhalvåret. Kan observeres til medio mai og fra ultimo juli. Arten er ikke påvist hekkende i Hordaland. Hekker hovedsakelig fra kysten av Trøndelag og nordover.

Toppskarv *P. aristotelis* **Ansv. vinterbestand**

Observeres relativt jevnlig, men fåtallig langs vestkysten av Askøy og ved Herdla høst og vinter, men i atskillig mindre antall enn Storskarven. Nærmeste hekkplass ligger vest i Øygarden kommune.

HEGRER

Silkehegre *Egretta garzetta*

Ett individ observerert på Herdla 28.4.-1.5.1998 (Falkenberg 1999b, 2000).

Gråhegre *Ardea cinerea*

To-tre hekkkolonier er registrert i kommunen. På Kvitholmen ved Herdla hekket tidligere ca. 15 par. Denne kolonien er nå fraflyttet, men en mindre koloni er etablert på selve Herdla. Det har også kommet inn tips om to mindre kolonier ved Heggernes og Kollevågen. Gråhegra kan ellers påtreffes hele året, men om hekkfuglene og de overvintrende fuglene er de samme er usikkert.

ANDEFUGLER

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Sjelden (R)

Regulær men fåtallig gjest i vinterhalvåret. Det foreligger også et sommerfunn fra Herdla 5.8.1994 (Ottar Osaland pers. medd.). Ett individ oversomret sør på Askøy i 1995 (Frank H. Pedersen pers. medd.).

Sædgås *Anser fabialis*

Hensynskrevende (DC)

Observeres fåtallig under trekket og vinterstid på Herdla, bl.a. 6 individer 28.1.-2.3.1996 (Pedersen 1997).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Observeres fåtallig på Herdla i trekktidene og vinterstid. Bl.a. 6 individer 11.10.1998 (Falkenberg 1999b).

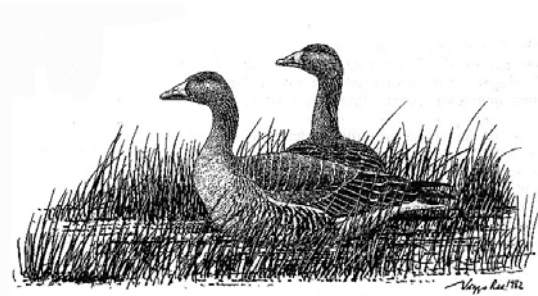
Tundragås *Anser albifrons*

Observeres fåtallig under trekket og vinterstid på Herdla. Underarten som hekker på Grøn-

land *A.a. flavirostris* er observert to ganger på Herdla: 3 voksne og 7 ungfugler 27.11.-27.12.1993 (Pedersen 1994), og 3 voksne 15.10.1996 (Pedersen 1997).

Grågås *Anser anser*

Regelmessig og tallrik under vår- og høsttrekket. Raster på Herdla, men i beskjentent antall. Overvintrer uregelmessig.

Stripegås *Anser indicus*

Ett individ ble observert på Herdla 16.8.1997 (Pedersen 1998) og 2 individer ved Ravnanger 15.-25.9.1999 (Falkenberg 2000). Stripegåsa hekker i høyalpne områder i Sør-øst Asia, men er mye brukt som parkfugl i Europa. Forekomst av denne arten i Norge ansees å stamme fra en liten forvillet europeisk bestand eller rømte fangenskapsfugler.

Kanadagås *Branta canadensis*

Kanadagåsa ble innført til Norge med tanke på jakt. Arten hekker nå ved flere vann i Askøy. Økende overvintringsbestand på Herdla i 1990-årene (Ottar Osaland pers. medd.). Minst 90 individer observert 13.10.2002 (THA, FHP, GJE).

Hvitkinngås *Branta leucopsis*

Observeres under trekket på Herdla, i tillegg til noen få sporadiske vinterobservasjoner.

Ringgås *Branta bernicla*

Observeres sporadisk under trekket på Herdla. Underarten østlig ringgås *B.b. bernicla* er påvist på Herdla tre ganger: 1924 (Amundsen 1985), 18.10.1992 (Pedersen 1994), og 22.-30.11.1997 (Falkenberg 1999b). Dette er de eneste funnene av denne underarten i Hordaland.

Gravand *Tadorna tadorna*

Ett til to par hekker årlig på Herdla. Siste hekkeobservasjon var i 2000 (OMO).

Rustand *Tadorna ferruginea*

En hann ble observert på Herdla 5.5.1990 (Clarke 1992). Dette er funn nr. to i Hordaland.

Som for stripegås, er forekomsten av rustand i Norge omdiskutert. Arten blir brukt som parkfugl og rømninger er ikke uvanlig. Nærmeste ville hekkebestand er i Sørøst-Europa.

Brunnakke *Anas penelope*

Muligens fåtallig hekkefugl. Observeres regulært, men fåtallig på Herdla utenfor hekkeseongen.

Snadderand *Anas strepera*

En ung hunn ble observert på Askøy i november 1953 (J.F.Willgohs, LRSK-arkiv).

Krikkand *Anas crecca*

Hekker sannsynligvis spredt ved flere vann i kommunen.

Stokkand *Anas platyrhynchos*

Hekker spredt ved flere vann i kommunen. Opptre også relativt tallrik på sjøen utenom hekkeseongen. Tillitsfull art som gjerne samles på foringsplasser ved kaianlegg eller ved turstier langs vannkanten.

Stjertand *Anas acuta*

Sjelden (R)

Sjelden trekkgjest ved Herdla.

Knekkand *Anas querquedula*

Observert en gang ved Herdla: En hunn 26.5.1984 (Sætersdal 1985).

Skjeand *Anas clypeata*

Sjelden (R)

Enkeltobservasjoner fra Herdla i trekketidene (minst 5 observasjoner).

Taffeland *Aythya ferina*

Noen få enkeltobservasjoner fra Herdla i trekketidene.

Toppand *Aythya fuligula*

Overvintrer årlig ved flere vann i kommunen. Hekking kan ikke utelukkes men er ikke konstatert. Opptil 200 individer er registrert vintertid utenfor oppdrettsanlegget ved Straumsnes.

Bergand *Aythya marila*

Bør overvåkes (DM)

Forekommer regulært, men vanligvis fåtallig ved Herdla i vinterhalvåret. 24.2.1994 ble det imidlertid sett hele 73 individer.

Ærfugl *Somateria mollissima*

Hekker langs hele kysten av Askøy og er vanlig hele året i tilknytning til saltvann. Herdlaflaket er en tradisjonell overvintringsplass for arten. Flokker på rundt 1500 individer er registrert. I tillegg til å være et viktig beiteområde, ser det ut til at Herdlaflaket har funksjon som overnattingsplass for Ærfugl (Amundsen 1985).

Praktærfugl *Somateria spectabilis*

På fylkesbasis er praktærfuglen en svært sjelden vintergjest, men det foreligger flere observasjoner fra Herdla vinterhalvåret. Siden 1986 har en hann (sannsynligvis det samme individet) vært fast vintergjest på Herdlaflaket (den er rapportert også 18.7.2002 og altså på 16. året!). Andre observasjoner: 1 hann og 5 hunner ved Klepestø 17.-22.12.1972. Det foreligger også en sommerobservasjon fra Herdla i 1992.

Havelle *Clangula hyemalis* **Bør overvåkes (DM)**

Vanlig og tidvis ganske tallrik art på Herdlaflaket i vinterhalvåret. Registreres også jevnlig langs kysten ellers i kommunen.

Svartand *Melanitta nigra* **Bør overvåkes (DM)**

Vanligvis fåtallig, men årvisst vintergjest på Herdlaflaket. Opptreer noe mer tallrikt i trekktidene (høyt antall 3.4.1994 med 73 individer).

Brilleand *Melanitta perspicillata*

En voksen hann ble observert på Herdla 1.-5.10.1996 (Høyland m. fl. 2000).

Sjørørre *Melanitta fusca* **Bør overvåkes (DM)**

Vanlig og relativt tallrik (opptil ca. 300 individer) vintergjest på Herdlaflaket. Det kan se ut til at avviklingen av skjellsandopptaket har hatt en gunstig virkning på denne arten, iallefall på kort sikt. Antallet har igjen avtatt etter 1995 (nå sjelden mer enn 50-70 individer). Forekommer også sjelden til fåtallig sommerstid, men dette dreier seg om ikke-hekkende individer. Sees også sporadisk langs vestkysten av øyen.

Kvinand *Bucephala clangula*

Regulær, men relativt fåtallig vintergjest på Herdla, og både i saltvann og ferskvann ellers i kommunen. Opptil 400 individer er registrert utenfor smoltanlegget i Tveitavågen.

Siland *Mergus serrator* **Ansvarsart vinterbestand**

Hekker fåtallig ved flere vann på Askøy og observeres hele året både i ferskvann og på sjøen. Ungekull sees årlig ved Herdla.

Laksand *Mergus merganser*

Sjelden gjest i vinterhalvåret. Sporadiske observasjoner fra Herdla.

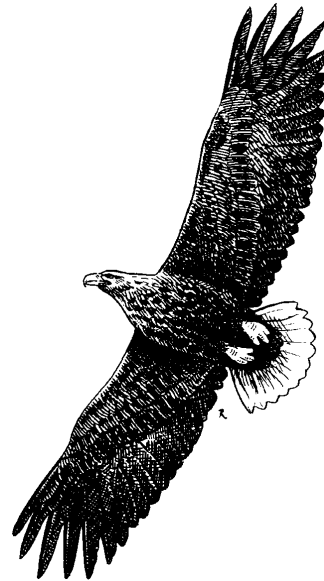
ROVFUGLER

Fiskeørn *Pandion haliaetus* **Sjelden (R)**

Enkeltindivider observeres bortimot årlig på Herdla i trekktidene.

Havørn *Haliaeetus albicilla* **Hensynskrevende (DC)****Ansvarsart hekkebestand**

Fåtallig hekkefugl. En kjenner til én hekkelokalitet på Askøy. Ungfugl sees ofte langs hele vestsiden, spesielt vinterstid. Havørnen opptreer mest tallrikt i øyrike områder og ytre fjordstrøk. Foretrekker kuperte kystskogsområder og fjordlier, helst med gammel furuskog eller blandingskog. Arten er spesielt sårbar i hekketiden. Viktige trusselfaktorer mot havørna er menneskelig aktivitet i hekkeområdet, miljøgifter og økt avvirkning av gammel furuskog. Bestanden er i positiv utvikling på landsbasis.

Sivhauk *Circus aeruginosus*

Observert to ganger på Herdla. Siste gang 15.8.1998 (Falkenberg 2000).

Myrhauk *Circus cyaneus***Sjelden (R)**

Noen få enkeltobservasjoner fra Herdla i trekktidene: en hann 3.1.1981 (LRSK-arkiv), en hunn 8.9.1984 (Sætersdal 1985).

Hønehauk *Accipiter gentilis***Sårbar (V)**

Fåtallig hekkefugl. To hekkelokaliteter er kjent, men ut fra areal av skog, burde det være plass til 3, kanskje 4, par på Askøy. Hønehauken er tradisjonelt en typisk gammelskogsart som hekker i storvokst furuskog. Arten er derfor sårbar overfor reduksjon i gammelskogsarealet. På Askøy er minst ett reiområde ødelagt av skogbruk. Negativ bestandsutvikling på landsbasis.

Spurvehauk *Accipiter nisus*

Fåtallig hekkefugl. Foretrekker relativt tett skog, gjerne plantefelt av gran. Observeres hyppig under høsttrekket og også relativt regelmessig vinterstid.

Musvåk *Buteo buteo*

Sjelden gjest, kun et par observasjoner er gjort, bl.a. Herdla 5.11.1994 (Pedersen 1995).

Fjellvåk *Buteo lagopus*

Fåtallig og uregelmessig hekkefugl. Tre hekkeplasser er kjent pr. 1996. Sees regelmessig på trekk.

Kongeørn *Aquila chrysaetos***Sjelden (R)**

Sporadiske observasjoner av enkeltindivider på streif.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Sjelden hekkefugl på Askøy. Smågnagerspecialist som er knyttet til åpent landskap.

Aftenfalk *Falco vespertinus*

Svært sjelden trekkgjest som kun er observert en gang: En ungfugl ble sett på Herdla 19.9.1999 (Mjøs og Solbakken 2001).

Dvergfalk *Falco columbarius*

Observeres regelmessig på Herdla i trekktidene, sjelden vinterstid.

Jaktfalk *Falco rusticolus***Sårbar (V)****Ansvarsart hekkebestand**

Jaktfalken er knyttet til høyfjellet, men ungfugl observeres relativt regelmessig på Herdla i trekktidene og vinterstid.

Vandrefalk *Falco peregrinus***Sårbar (V)**

Bliir regelmessig observert på Herdla hele året, men oftest i trekktidene. Vandrefalken var nær utryddelse på begynnelsen av 1970 tallet på grunn av plantevernmiddelet DDT. Arten er nå inne i en positiv bestandsutvikling og er pr. 2000 konstatert hekkende på sju lokaliteter i Hordaland (Overvoll 2001).

HØNSEFUGLER**Orrfugl** *Tetrao tetrix*

Fortsatt relativt vanlig hekkefugl i lyngheiene, selv om bestanden i kystområdene ser ut til å være i tilbakegang. Tilbakegangen har trolig sin viktigste årsak i gjengroing av lyngheiene som tradisjonelt har vært viktige leveområder for orrfuglen langs kysten.

Storfugl *Tetrao urogallus*

Arten finnes over det meste av øyens furuskogsområder, men i mindre antall enn tidligere, noe som trolig har sammenheng med reduksjon i arealet av gammelskog og fortetting av skogen som følge av endret driftsform (plantet furuskog og hogstflater er stort sett uegnet som leveområde). Økt ferdsel kan også ha hatt negativ betydning. De beste storfuglbiotopene finnes der det er større, sammenhengende områder med relativt åpen gammel furuskog. Totalt er det registrert tre tiurleiker på Askøy, men dagens status for to av leikene er usikker. Noen tidligere spillplasser skal være ødelagt av skogsdrift. Storfuglbestanden på Askøy er temmelig isolert i forhold til resten av bestanden i fylket, og er trolig avhengig av innvandring for å opprettholdes.

Fasan *Phasianus colchicus*

Opprinnelig en asiatisk art som er utsatt i norsk fauna som jaktobjekt. Forvillede bestander av arten finnes på Jæren og sørøstlandet. Arten skal også være utsatt på Fromreide på Askøy. Er observert på sør- og vestsiden av øyen og på Herdla høsten 1998. Dette dreier seg med sikkerhet om rømte- eller utsatte fugler.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Et individ ble hørt på Herdla 21.6. og 13.7.1999 (Falkenberg 2000). Dette dreier seg trolig om en rømt fangenskapsfugl.

TRANEFUGLER**Vannrikse** *Rallus aquaticus***Sjelden (R)**

Ett individ ble observert på Herdla 13.2.2000 (Falkenberg 2001). Dette er den eneste observasjonen av vannrikse i kommunen. Arten lever svært kryptisk, og i forhold til situasjonen i andre kystkommuner er det sannsynlig at overvintring av vannrikse ved enkelte våtmarkslokaliteter forekommer bortimot årlig.

Myrrikse *Porzana porzana***Sjelden (R)**

Ett individ ble hørt ved nedre Kleppe 19.6.1996 (Pedersen 1997). Det foreligger også et gammelt funn fra 1915 (Zool. mus. Bergen).

Åkerrikse *Crex crex***Direkte truet (E)**

Har forsvunnet som hekkefugl i Askøy. Ble siste gang observert ved Erdal 20.10.1975 (Amundsen 1985, Mjøs 1994). Tidligere var lyden av syngende åkerrikse et vanlig innslag i det norske kulturlandskapet. I dag er åkerrikse blitt en svært sjelden fugl også på landsbasis. Viktigste årsak til bestandsendringen er endrede driftsformer i landbruket.

Sivhøne *Gallinula chloropus*

Noen få, spredte observasjoner i vintermånedene.

Sothøne *Fulica atra*

Spredte observasjoner i vintermånedene.

Trane *Grus grus*

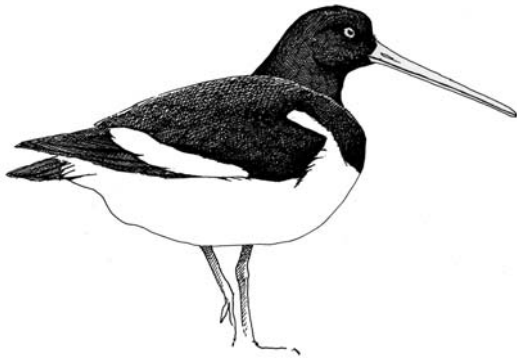
Bør overvåkes (DM)

Noen få observasjoner fra Herdla i trekktidene. Siste observasjon: 2 individer 25.3.2000 (Falkenberg 2001).

VADEFUGLER

Tjeld *Haematopus ostralegus*

Relativt vanlig hekkefugl langs hele kysten av Askøy. Mange ikkehekkende individer over-sommerer på Herdla.

Avosett *Recurvirostra avosetta*

Ett individ observert på Herdla 11.6.1993 (Pedersen 1994). Dette er funn nr. to i Hordaland.

Sandlo *Charadrius hiaticula*

Fåtallig hekkefugl på Herdlavalen. Observeres regelmessig under vår- og høsttrekket på Herdla.

Boltit *Charadrius morinellus*

Observeres fåtallig, men nesten årvisst under trekket på Herdla.

"Beringlo"

Kanadalo *Pluvialis dominica* / **Sibirlo** *Pluvialis fulva*

En "beringlo", dvs. enten kanadalo eller sibirlo ble observert på Herdla 11.9.1983 (Arnesen 1986).

Heilo *Pluvialis apricaria*

Observeres regelmessig under vår- og høsttrekket på Herdla.

Tundralo *Pluvialis squatarola*

Årvisst, men relativt fåtallig trekkgjest på Herdla. Det foreligger også enkelte vinterobservasjoner.

Vipe *Vanellus vanellus*

Ganske fåtallig hekkefugl i jordbruksområder. Vipe er den vaderarten som er sterkest knyttet til jordbrukslandskapet. De siste ti årene er det ting som tyder på at bestanden har blitt redusert både på Askøy og i landet forøvrig, noe som tilskrives endrede driftsformer i landbruket. Overvintrer enkelte år på Herdla.

Polarsnipe *Calidris canutus*

Observeres regelmessig under vår og høst trekket på Herdla.

Sandløper *Calidris alba*

Observeres fåtallig på Herdla under trekket. Bl.a. 1 individ 3.-4.9.1999 (Falkenberg 2000).

Dvergsnipe *Calidris minuta*

Observeres regelmessig under trekket på Herdla.

Temmincksnipe *Calidris temminckii*

Observeres av og til under trekket på Herdla, men er relativt uvanlig.

Tundrasnipe *Calidris ferruginea*

Observeres regelmessig under trekket på Herdla.

Fjæreplytt *Calidris maritima*

Ansv. vinterbestand

Observeres årvisst langs kysten og på Herdla i trekktidene og om vinteren.

Myrsnipe *Calidris alpina*

Ansvarsart hekkebestand

Observeres regelmessig under trekket på Herdla. Kan også overvintre. Mulig hekking på 1960-tallet (Frank H. Pedersen pers. medd.).

Alaskasnipe *Calidris melanotos*

Et individ observert på Herdla 29.8.1998 (Godkjent NSKF). Det hittil eneste funnet i Hordaland av denne Nord-Amerikanske vaderen.

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus*

Hensynskr. (DC)

Ett individ observert på Herdla 10.-11.9.1971 (Amundsen 1985).

Brusfugl *Philomachus pugnax*

Vanlig art på Herdla under trekket.

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

Fåtallig trekk- og vintergjest som vanligvis opptrer enkeltvis i fuktige områder og langs elver og bekker. Observeres svært fåtallig men nok så regelmessig på Herdla i vinterhalvåret. Høyt tall: 11 individer 5.10.2002 (THA, FHP, GJE).

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Fåtallig hekkefugl knyttet til våtmark og fuktig kulturmark. En del individer kan overvintre.

Bekkasinsnipe, ubestemt *Limnodromus sp.*
Observerert på Herdla 2.1.1987 (Bentz 1989).
Hittil eneste funn av denne slekten i Hordaland.

Rugde *Scolopax rusticola*
Regelmessig, men relativt fåtallig hekkefugl, som helst er tilknyttet fuktig løvskog på moldjord. En del individer trekker sørover til kontinentet vinterstid, men arten observeres jevnlig på Askøy også vinterstid.

Svarthalespove *Limosa limosa* **Sjelden (R)**
Relativt sjelden trekkgjest på Herdla, men flere observasjoner foreligger.

Lappspove *Limosa lapponica* **Ansv. hekkebestand**
Sees regelmessig på Herdla under trekket. Har også blitt sett om vinteren.

Småspove *Numenius phaeopus*
Sjelden trekkgjest på Herdla.

Storspove *Numenius arquata*
Fåtallig hekkefugl i kommunen, men vanlig trekkgjest på Herdla. Arten holder til på åpne flater som lynnheier, myrer, strandenger, beitemark, og dyrket mark. Negativ bestandsutvikling.

Sotsnipe *Tringa erythropus*
Fåtallig trekkgjest på Herdla. Bl.a. 1 voksen i sommerdrakt 11.7.2002 (BAN, OMO).

Rødstilk *Tringa totanus* **Ansv. art hekkebestand**
Relativt fåtallig hekkefugl i tilknytning til strandområder, våtmark og fuktig kulturmark. Er enkelte år observert overvintrende på Herdla.

Gluttsnipe *Tringa nebularia*
Observeres årlig, men fåtallig, under trekket på Herdla.

Skogsnipe *Tringa ochropus*
Relativt sjelden trekkgjest på Herdla.

Grønnstilk *Tringa glareola*
Relativt sjelden trekkgjest på Herdla.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*
Hekker fåtallig ved flere vann på Askøy.

Steinvender *Arenaria interpres*
Observeres regelmessig men fåtallig på Herdla under vår- og høsttrekket.

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus*
Sjelden trekkgjest på Herdla.

JOER, MÅKER OG TERNER

Polarjo *Stercorarius pomarinus*
1 individ observert på Herdla 17.7.1973 (Amundsen 1985).

Tyvjo *Stercorarius parasiticus*
Årvisse, men spredte observasjoner om sommeren, spesielt på Herdla.

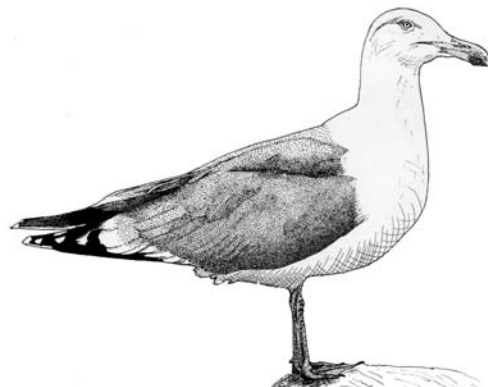
Dvergmåke *Larus minutus*
Er observert et par ganger på Herdla. Siste observasjon: 14.11.1997 (Pedersen 1998).

Hettemåke *Larus ridibundus*
Observeres relativt vanlig på Herdla i vinterhalvåret. Arten observeres også fåtallig i sommerhalvåret, men det foreligger ikke hekkefunnsfunn.

Fiskemåke *Larus canus*
Vanlig, tildels tallrik art som hekker spredt både langs kysten og ved ferskvann. Sjøfuglreservatene Laksholmen og Hanøyklubben var tidligere viktige hekkelokaliteter for fiskemåke, men står idag bortimot tomme.

Sildemåke *Larus fuscus*
Hekker spredt i Askøy. Sjøfuglreservatene Ertenøyene og Hanøyklubben var tidligere viktige hekkelokaliteter for sildemåken. Ertenøyene hadde en av de største sildemåkekoloniene i fylket, hvor det i 1980 hekket nærmere 200 par. Disse reservatene har imidlertid ikke hatt noen fast bestand av sildemåke eller andre måkearter siden 1988. Kjente kolonier av sildemåke finnes nå ved Tveitevåg (ca. 100 par i 2002) og på Håholmen.

Gråmåke *Larus argentatus*
Ganske vanlig hekkefugl flere steder i kommunen bl.a. ved Tveitevåg (ca. 50 par i 2002).

Grønlandsmåke *Larus glaucooides*

Svært sjelden gjest i vinterhalvåret, men flere observasjoner av enkeltindivider fra Herdla de senere år, bl.a. 31.1.1996 (Pedersen 1997) og 23.5.2000 (Falkenberg 2001).

Polarmåke *Larus hyperboreus*

Sjelden gjest i vinterhalvåret, men flere observasjoner foreligger fra Herdla.

Svartbak *Larus marinus*   **Ansvarsart hekkebestand**

Ganske vanlig hekkefugl, men hekker i mindre kolonier og er mer fåtallig enn de andre hekkende måkeartene.

Krykkje *Rissa tridactyla*   **Ansvarsart hekkebestand**

Relativt sjelden gjest i vinterhalvåret.

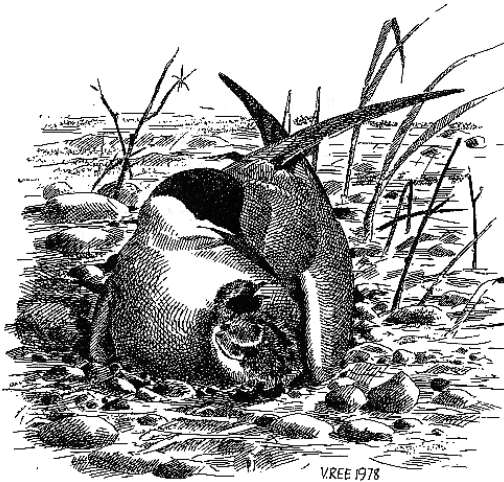
Splitterne *Sterna Sandvicensis*

Ett individ ble observert på Herdla 15.8.1982 (Sætersdal 1983).

Makrellterne *Sterna hirundo*

Rødnebbterne *Sterna paradisea*

Begge artene hekker årvisst i kommunen. Makrellterne og rødnebbterne hekker hos oss ofte i blandete kolonier. Mengdeforholdet disse artene imellom varierer og kan ofte være vanskelig å avgjøre uten grundige observasjoner. Laksholmen var tidligere et viktig hekkeområde for terner.

ALKEFUGLER

Lomvi *Uria aalge*   **Sårbar (V)**

Observeres regelmessig men fåtallig, høst vinter og vår, ved Herdla og langs kysten av Askøy.

Alke *Alca torda*

Observeres fåtallig og sporadisk, høst vinter og vår, ved Herdla og langs kysten av Askøy.

Teist *Cheppus grylle*   **Bør overvåkes (DM)**

Observeres regelmessig men fåtallig, høst vinter og vår, ved Herdla og langs kysten av Askøy.

Alkekonge *Alca alle*

Observeres regelmessig men fåtallig, høst vinter og vår, ved Herdla og langs kysten av Askøy.

Lunde *Fratercula arctica*   **Hensynskrevende (DC)**

Ansvarsart hekkebestand

Observeres regelmessig, men fåtallig ved Herdla og langs kysten av Askøy.

DUER

Bydue *Columba livia*

Observeres jevnlig bl.a. på Herdla, men det er mulig at dette dreier seg om tamduer (brevduer), som er samme art. Ingen hekkefunn foreligger.

Skogdue *Columba oenas*   **Sårbar (V)**

Sjelden trekkgjest vår og høst. Det foreligger flere observasjoner fra Herdla, bl.a. 2 individer 26.10.1996 (Pedersen 1997). Et individ overvintret vinteren 1991/92. Det er viktig å merke seg at skogdue ikke er samme art som den en lokalt gjerne kaller "skogsdue". Ringdua, som ofte blir kalt "skogsdue", er en relativt vanlig hekkefugl i vår del av landet. Skogdua, derimot, har en østlig utbredelse og på Vestlandet foreligger det bare noen ytterst få hekkefunn (Viker 1994). Den er ikke funnet hekkende i Hordaland.

Ringdue *Columba palumbus*

Vanlig, men fåtallig hekkefugl. Bestanden er i positiv utvikling.

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

Fåtallig hekkefugl på Herdla. Bestanden er trolig i negativ utvikling.

Turteldue *Streptopelia turtur*

Sjelden trekkgjest vår og høst. Flere observasjoner fra Herdla, bl.a. 1 individ 28.10.1995 (Pedersen 1996) og 1 individ 24.-26.10.1999 (Falkenberg 2000).

GJØKER

Gjøk *Cuculus canorus*

Høres ofte, men er likevel en relativt fåtallig hekkefugl.

UGLER

Hubro *Bubo bubo*

Sårbar (V)

Fåtallig hekkefugl. Fire gamle hekkelokalteter er kjent, men status for disse i dag er ukjent. I tillegg er to lokaliteter utpekt som mulige hekkelokaliteter. Arten har siden forrige århundre, da den var en utbredt rugefugl i skog og bergtrakter, gått sterkt tilbake over hele landet. I innlandet må den i dag regnes som sjelden. Ute ved kysten hekker den gjerne i helt treløse områder, og er oftest knyttet til lynchheier og områder med god tilgang på sjøfugl. De fleste tilholdssteder har kupert terreng med bratte lier og bergvegger. Voksne hubroer som har etablert seg i et område er standfugler. Bestanden i Hordaland er anslått til 50-100 par (Danielsen 1996). Hubroen er svært utsatt for skader fra høgspenlinjer, både påflygning og elektrokuksjon. Nyere undersøkelser fra sørvestlandet har også avslørt svært høye konsentrasjoner av miljøgifter i hubro.

Kattugle *Strix aluco*

Fåtallig hekkefugl, men vanligste ugle på Askøy. Hekker gjerne i tilknytning til kulturlandskap og rikere løvskog med gamle trær. Kan også hekke i bygninger.

Haukugle *Surnia ulula*

Såkalt invasionsart som enkelte år kan opptre i relativt stort antall i Norge. Slike invasjoner skjer etter gode hekkeår østpå (Russland) og etterfølgende sammenbrudd i smånagerbestanden. Ett hekkefunn foreligger ved Åsebø på Askøy 1984 (Arnesen 1986).

Jordugle *Asio flammeus*

Svært fåtallig trekkgjest. Bl.a. ble ett individ observert på Herdla 5.4.1999 (Falkenberg 2000).

NATTRAVNER

Nattravn *Caprimulgus europaeus* **Bør overvåkes (DM)**

En hann ble observert på Herdla 1.9.1973 (Amundsen 1985), og en hann 19.-21.9.1974 (LRSK-arkiv).

SEILERE

Tårnseiler *Apus apus*

Observeres hvert år, også i hekketiden. Om den hekker i Askøy er imidlertid usikkert, da arten kan fly svært langt fra reiret på næringsøk. Observasjoner av tårnseilere på Askøy i hekketiden kan like gjerne dreie seg om hekkefugler fra Bergen.

RÅKEFUGLER

Hærfugl *Upupa epops*

Sjelden høstgjest. Kun to observasjoner: Ett individ observert på nedre Kleppe 10.10.1990 (Mjøs 1991) og et individ samme sted 1.-2.9.1999 (Falkenberg 2000).

SPETTEFUGLER

Gråspett *Picus canus* **Hensynskrevende (DC)**

Trolig fåtallig hekkefugl. Høres spredt på flere steder i Askøy i hekketiden. Foretrekker eldre løv- og furublandingskog. Krever bestander av gammel skog og store osper innen leveområdet, noe en ikke finner så mange steder på Askøy. Arten velger oftest å hekke i ei gammel osp, ikke av de aller groveste, men gjerne halvdød. Hovednæringen er maur, men om vinteren går den over til vedlevende insekter, og er derfor knyttet til gammelskog. Reduksjon i arealet av gammelskog lokalt vil være negativt for arten. Kan oppsøke foringsplasser om vinteren.

Grønspett *Picus viridis*

Hekker mulig fåtallig i eldre løv- og blandingskog. Mesteparten av føden tas på bakken, spesielt maur, og grønspetten graver ut maurtuer på en karakteristisk måte.

Flaggspett *Dendrocopos major*

Mulig fåtallig hekkefugl. Er mindre kravstor til hekkeområdet enn de andre spetteene. Tar treborende insekter, bær og frø av furu og gran. Om vinteren konglespesialist. De såkalte spettesmiene er det alltid flaggspetten som står bak. Oppsøker gjerne foringsplasser. Flaggspetten kan også opptre invasionsartet

enkelte år og opptre gjerne mer tallrikt høst og vinter enn i hekketida.

Hvitryggspett *Dendrocopos leucotos* **Sårbar (V)**
Trolig fåtallig hekkefugl. Arten krever en viss mengde stående død ved innen leveområdet og er derfor knyttet til eldre skog. Halvparten av ungenes næring består av bark- og vedlevende insektlarver. Hovednæringen til den voksne fuglen er også insekter som lever i morkne trær og stubber. Arten har gått tilbake innen utbredelsesområdet siden forrige århundre, og har lenge vært blant våre mest fåtallige hakkespetter. Trolig har Vestlandet Vest-Europas største og kanskje eneste livskraftige bestand. Både innslaget av løvtrær og tettheten av døde trær er ganske sparsom i det som er igjen av større, sammenhengende skogområder på Askøy. Arten er derfor trolig avhengig av nokså store leveområder. Hvitryggspettens fremtid som hekkefugl på Askøy er helt avhengig av at en del gammelskog og stående døde trær får stå urørt.

Dvergspett *Dendrocopos minor* **Hensynskr. (DC)**
Mulig fåtallig hekkefugl. Er knyttet til løvskog med god tilgang på morkne eller delvis døde trær. Negativt for arten er at det er blitt mindre blandingsskog, at skogen har blitt tettere og at det blir vanskeligere å finne åpne og luftige skoger av typen hagemark som er gunstige næringsøksområder.

SPURVEFUGLER

Dverglerke *Calandrella brachydactyla*
Svært sjelden trekkgjest. Ett individ observert på Herdla 15.10.1996 (Høyland m.fl. 1996), ett individ 19.-30.9.1999 og ett individ 29.8.-2.9.2000 (Mjøs og Solbakken 2001).

Trelerke *Lullula arborea* **Sjelden (R)**
Sjelden trekkgjest. Flere observasjoner foreligger imidlertid fra Herdla. Bl.a. 3 individ 2.1.1993 (Pedersen 1994).

Sanglerke *Alauda arvensis*
Fåtallig hekkefugl i kulturlandskap med Herdla som viktigste hekkeplass. Noen individer overvintrer også på Herdla nesten årlig.

Fjellerke *Eremophila alpestris* **Sårbar (V)**
Sjelden trekkgjest. Noen observasjoner foreligger fra Herdla.

Sandsvale *Riparia riparia*
En liten koloni (3-7 par) har holdt til i en sandbakke på Valen, Herdla. Siste hekking registrert 1997.

Låvesvale *Hirundo rustica*
Relativt vanlig hekkefugl i låver og uthus over hele kommunen, samles gjerne i større flokker på kollektive overnattingsplasser etter hekkesongen og under høsttrekket.

Amursvale *Hirundo daurica*
Et individ ble sett ved Follese 28.4.2001 (Godkjent NSKF). Dette er funn nr. 3 i Hordaland.

Taksvale *Delichon urbica*
Tidligere vanlig hekkefugl på bebyggelse i kulturlandskapet, men bestanden har avtatt kraftig på 1990-tallet, som de fleste steder ellers i fylket.

Tartarpiplerke *Anthus novaseelandiae*
Sjelden trekkgjest, men flere enkeltobservasjoner fra Herdla. Bl.a. 15.10.1997 (Falkenberg 1999a) og 9.10.1999 (Falkenberg 2000). Nesten årviss på senhøsten i 1990-åra (Ottar Osaland pers. medd.).

Markpiplerke *Anthus campestris*
Ett individ observert på Herdla 18.10.1990 (Clarke 1992).

Trepiplerke *Anthus trivialis*
Vanlig hekkefugl i skog.

Heipiplerke *Anthus pratensis*
Vanlig hekkefugl knyttet til åpne landskap, først og fremst lynghei og myrer, på Askøy.

Lappiplerke *Anthus cervinus*
Ett individ observert på Herdla 20.9.2000 (Falkenberg 2001).

Skjærpiplerke *Anthus petrosus* **Ansv. hekkebestand**
Trolig fåtallig hekkefugl. Overvintrer langs kysten.

Gulerle *Motacilla flava*

Gulerle deles i en rekke underarter med relativt distinkte feltkjennetegn. Tre av disse underartene er påtruffet på Herdla:

Såerle *M. f. thunbergii*

Fåtallig trekkgjest, men er observert nesten årlig på Herdla i 1990-åra.

Sørlig gulerle *M. f. flava***Direkte truet (E)**

Sjelden trekkgjest. Observert fire ganger på Herdla. Siste: en hann 1.5.1997 (Pedersen 1998) og en hann Herdla 7.8.1999 (Falkenberg 2000).

Østlig gulerle *M. f. feldegg/beema*

Svært sjelden trekkgjest. Et individ observert på Herdla 26.-28.10.2000 (Mjøs og Solbakken 2001).

Sitronerle *Motacilla citreola*

Svært sjelden trekkgjest. Observert på Herdla. 17.9.1985 (LRSK-arkiv) og 4.9.1999 (Mjøs og Solbakken 2001).

Vintererle *Motacilla cinerea*

Svært sjelden trekkgjest. Observert på Herdla 29.9.1985 (Arnesen 1986).

Linerle *Motacilla alba alba*

Vanlig hekkefugl ved kulturmark på hele Askøy. Underarten **svartryggerle** *M. a. yarellii* er observert på Herdla nesten årlig om våren i 1990-åra. Det foreligger også indikasjoner på hekking sommeren 1999 (Falkenberg 2000).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Regelmessig gjest i vinterhalvåret.

Fossefall *Cinclus cinclus*

Tre hekkeplasser er kjent på Askøy. Hekket tidligere i Pollelven (trolig opptil 2 par), men er hekking er ikke konstatert etter slamutslippet fra renseanlegget ved Ingersvannet (dette er imidlertid ikke undersøkt de siste par årene). Den andre kjente hekke lokaliteten er i elva mellom Åsbøvatnet og Askevatnet, den tredje i

Kråkåselven. Arten overvintrer fåtallig, men er likevel mer tallrik om vinteren enn i hekketida.

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes*

Vanlig og tallrik hekkefugl.

Jernspurv *Prunella modularis*

Vanlig hekkefugl i skoglandskap. Enkelte individer kan overvintrer.

Rødstrupe *Erithacus rubecula*

Vanlig hekkefugl i all slags skog. En del individer overvintrer.

Blåstrupe *Luscinia svecica*

Sjelden trekkgjest, men trolig lett å overse. Noen få observasjoner foreligger fra Herdla, bl.a. 19.5.1974 og 13.10.1979 (Amundsen 1985).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*

Svært sjelden trekkgjest. Observert på Herdla 1.11.1986 (Mjøs 1987).

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus*

Sees av og til under vår- og høsttrekket på Herdla.

Buskskvett *Saxicola rubetra*

Fåtallig til vanlig hekkefugl, den trives best i åpent terreng, som enger, fuktenger og myrer.

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

Relativt vanlig hekkefugl i kulturlandskap langs kysten og lyngheier.

Ringtrost *Turdus torquatus*

Observeres fåtallig på Herdla under trekket. Ett vinterfunn foreligger også (Frank H. Pedersen pers. medd.). Som hekkefugl er ringtrosten først og fremst tilknyttet områder i bjørkebeltet opp mot fjellet, men kan også hekke helt ute ved kysten. Det foreligger ingen hekkefunn i Askøy.

Svartrost *Turdus merula*

Vanlig og tallrik hekkefugl i kulturlandskap og skog i hele kommunen. En del av bestanden overvintrer.

Gråtrost *Turdus pilaris*

Vanlig hekkefugl i kulturlandskap og løvskog i hele kommunen. Mindre flokker forekommer også på streif i milde vintre.

Måltrost *Turdus philomelos*

Vanlig hekkefugl i skog, fortrinnsvis i barskog. Forsøk på overvintring på Herdla: Bl. a. observert februar 2001 (Frank H. Pedersen pers. medd.).

Rødvingetrost *Turdus iliacus*

Vanlig og tallrik hekkefugl i skog. Overvintrer enkelte år.

Duetrost *Turdus viscivorus*

Sjelden trekkgjest. Noen observasjoner foreligger fra Herdla.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Må ut fra mangel på observasjoner, regnes som sjelden trekkgjest i Askøy. Er tilknyttet rike våtmarkslokaliteter og hekker bl.a. i Bergen og Fjell kommuner. Observert på Herdla 28.9.1975 (Amundsen 1985).

Møller *Sylvia curruca*

Fåtallig, men regelmessig trekkgjest. Også indikasjon på hekking de siste par årene. Syngende individ hørt på Herdla 24.5.1999 (Falkenberg 2000) og 29.6.2000 (Falkenberg 2001). Også hørt syngende sør på Askøy mai-juni 1998 ved Storeklubben (Frank H. Pedersen pers. medd.).

Tornsanger *Sylvia communis*

Fåtallig hekkefugl i åpent landskap (lyngheier og kulturmark).

Hagesanger *Sylvia borin*

Trolig fåtallig hekkefugl i rikere løvskog og kantskog.

Munk *Sylvia atricapilla*

Vanlig hekkefugl i rikere løvskog og kantskog.

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus*

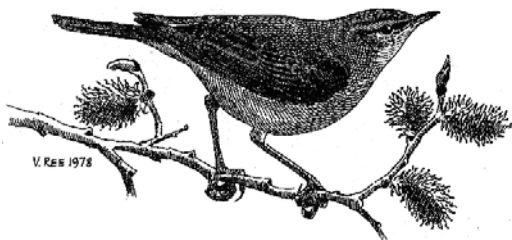
Ett individ ringmerket på Herdla 5.10.1981 (LRSK-arkiv).

Gransanger *Phylloscopus collybita*

Relativt vanlig, men ikke tallrik hekkefugl.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

Svært tallrik hekkefugl i hele kommunen.

Fuglekonge *Regulus regulus*

Vanlig hekkefugl i barskog. Kan forekomme tallrikt i trekktiden om høsten.

Gråfluesnapper *Muscicapa striata*

Fåtallig til vanlig hekkefugl ved kulturmark og i halvåpen løv- og blandingskog.

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Relativt vanlig hekkefugl. Finnes i all slags skog som har forekomster av reirhull og tar gjerne i bruk fuglekasser.

Skjeggmeis *Panurus biarmicus*

En hunn ble observert på Herdla 7.11. og senere ringmerket 11.11.1998 (Falkenberg 1999b). Eneste funn av denne arten i Hordaland.

Stjertmeis *Aegithalos caudatus*

Fåtallig hekkefugl på Askøy. Bl.a. ble et voksent individ med fire unger observert ved Kleppstø 1.6.1989 (Frank H. Pedersen pers. medd.). Finnes i åpen løvskog og blandingskog med rik undervegetasjon.

Løvmeis *Parus palustris*

Fåtallig til vanlig hekkefugl i kommunen. Finnes helst i åpen løv- og blandingskog.

Granmeis *Parus montanus*

Vanlig og tallrik hekkefugl på Askøy.

Toppmeis *Parus cristatus*

Fåtallig til vanlig hekkefugl i gran- og furuskog.

Svartmeis *Parus ater*

Fåtallig til vanlig hekkefugl tilknyttet barskog.

Blåmeis *Parus caeruleus*

Vanlig og tallrik art som hekker i løv- og blandingskog. Tar gjerne i bruk fuglekasser.

Kjøttmeis *Parus major*

Vanlig og tallrik hekkefugl. Tar gjerne i bruk fuglekasser.

Spettmeis *Sitta europaea*

En fåtallig til vanlig art som helst hekker i eldre løvskog. Tar også i bruk fuglekasser.

Trekryper *Certhia familiaris*

Fåtallig hekkefugl. Forekommer i all slags skog, men foretrekker bar- og blandingskog.

Varsler *Lanius excubitor*

Sjelden trekkgjest. Observert på Herdla 12.9.1987 (Osaland 1988) og 25.9.1999 (Falkenberg 2000) og ved Langevannet 10.11.2002 (Dag Gjerde).

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*

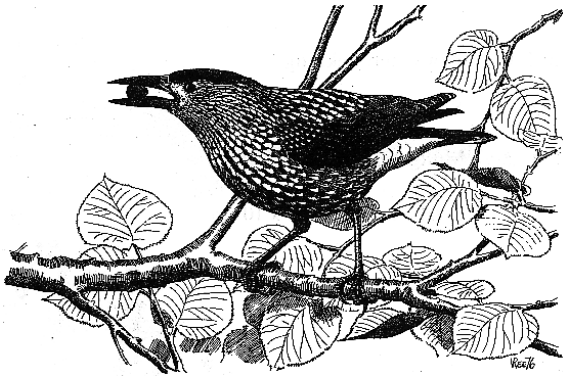
Fåtallig hekkefugl i barskog. Arten er anonym i hekketiden, men streifer mye omkring om vinteren. Besøker gjerne fuglebrettet vinterstid.

Skjere *Pica pica*

Vanlig og relativt tallrik hekkefugl nær bebyggelse.

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes*

Trolig fåtallig hekkefugl. Arten blir sett jevnlig på Askøy, bl.a. ved Åsebø, og har trolig etablert seg som hekkefugl (Falkenberg 2000).

Kaie *Corvus monedula*

Observeres jevnlig under trekket og i vinterhalvåret på Herdla.

Kornkråke *Corvus frugilegus*

Fåtallig trekk- og vintergjest. Flere observasjoner foreligger fra Herdla.

Kråke *Corvus cornix*

Vanlig hekkefugl i skogsområder ved bebyggelse og kulturmark. Større flokker observeres hver kveld på vei til Bergen sentrum for å overnatte.

Svarkråke *Corvus corone*

Observert nesten årlig på Herdla siden slutten av 1990-åra. Hekker i de vestlige delene av kontinentet og på de britiske øyer.

Ravn *Corvus corax*

Fåtallig hekkefugl som nesten utelukkende hekker i bratte bergvegger.

Stær *Sturnus vulgaris*

Vanlig hekkefugl tilknyttet dyrket mark. Hekker i hulrom og tar gjerne i bruk fuglekasser. Overvintrer årlig på Herdla, men i varierende antall.

Rosenstær *Sturnus roseus*

Svært sjelden trekkgjest. Ett individ observert på Herdla 7.10. og 25.10.2000 (Mjøs og Solbakken 2001).

Gråspurv *Passer domesticus*

Vanlig hekkefugl i jordbruksområder og ved bebyggelse.

Pilfink *Passer montanus*

Observeres årlig på Herdla høst, vinter og vår. Bl.a. minst 15 individer vinteren 1999-2000.

Bokfink *Fringilla coelebs*

Vanlig og tallrik hekkefugl i skog og kulturmarksområder. Enkelte individer overvintrer.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

Vanlig og enkelte år tallrik trekk- og vintergjest.

Grønnfink *Carduelis chloris*

Ganske vanlig hekkefugl i og i nærheten av kulturlandskap.

Stillits *Carduelis carduelis*

Observeres årlig i små antall på Herdla. Maksimumstall: 20 individer 27.11.1993 (Osaland 1995b).

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Fåtallig til vanlig hekkefugl i barskog.

Tornirisk *Carduelis cannabina*

Fåtallig hekkefugl. Hekking er konstatert på Herdla, der den også kan forekomme tallrikt i trekketidene. Bl.a. minst 325 individer 19.9.1992 (Osaland 1995a).

Bergirisk *Carduelis flavirostris*   **Ansv. hekkebestand**

Trolig relativt vanlig hekkefugl. Opptreter også vanlig i mindre flokker i trekketidene.

Brunsisik *Carduelis cabaret*

Trolig relativt vanlig hekkefugl. Arten var inntil nylig regnet som en underart av gråsisik, men både utbredelse og draktforskjeller forsvarer en oppsplitting til to arter. Brunsisiken er tilknyttet kystnære furuskogsområder i Sør-Norge og det er nok denne arten som er hekkefugl på Askøy. Arten opptreter også vanlig i større og mindre flokker i trekketidene, og gjerne i blandingsflokker med gråsisik.

Gråsisik *Carduelis flammea*

Usikker som hekkefugl på Askøy. Har som hekkeart langs kysten en mer nordlig utbredelse enn brunsisiken, og er i vårt fylke tilknyttet bjørkeskogen i indre fjordstrøk og områdene opp mot bjørkebeltet. Forekommer relativt vanlig i større og mindre flokker høst, vinter og vår, gjerne i blandingsflokker med brunsisik.

Polarsisik *Carduelis hornemannii*

Enkeltindivider kan forekomme i flokker med

grå- og brunsisik. Observert på Herdla 2.3.1996 (Pedersen 1997).

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*

Sjelden trekkgjest som enkelte år kan forekomme invasjonsartet. En ungfugl ble sett på Herdla sammen med ca. 30 grankorsnebb 5.10.1999 (Falkenberg 2000).

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*

Hekker trolig fåtallig i eldre barskog. Invasjonsart som enkelte år kan opptre i store antall utenfor hekketida.

Furukorsnebb *Loxia pytopsittacus*

Trolig fåtallig hekkefugl i eldre barskog. Kan også opptre relativt tallrikt i vinterhalvåret, men opptrer ikke like invasjonsartet som grankorsnebb.

Dompap *Pyrrhula pyrrhula*

Fåtallig hekkefugl i skog, først og fremst barskog.

Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Observeres enkelte år fåtallig på Herdla under trekket.

Snøspurv *Plectrophenax nivalis*

Observeres årlig under trekket på Herdla, også vinterobservasjoner.

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Fåtallig hekkefugl enkelte stader ved dyrka mark, beitemark og på hogstflater.

Hortulan *Emberiza hortulana* **Direkte truet (E)**

Svært sjelden trekkgjest. Observert på Herdla 7-8.9.1974 (Amundsen 1985) og 8.5.1985 (Arnesen 1986).

Dvergspurv *Emberiza pusilla*

1-2 individer observert på Herdla ultimo desember 1994 (Pedersen 1995). Fjerde funn i fylket.

Sibirspurv *Emberiza aureola*

Ett individ observert på Herdla 21.9.1984 (LRSK-arkiv). Dette var det første funnet av arten i Hordaland.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*

Observeres regulært men fåtallig på Herdla under trekket. Har overvintret enkelte år på Herdla. Det kan ikke utelukkes at arten hekker ved våtmarker i kommunen, men hekkefunn foreligger ikke.

PATTEDYR

Det eksisterer ikke noe tilsvarende kvalitetssikringsorgan for pattedyrobsevasjoner som for fugleobservasjoner. Pattedyr har heller ikke fått samme interesse innen amatørmiljøet som fugler. En viktig grunn til dette er nok at

pattedyrene er en mindre artsrik gruppe, og de fleste artene lever skjult og er vanskelig å studere. Forekomsten av pattedyr er derfor generelt dårligere kjent enn fuglefaunaen. Dette gjelder i særlig grad småpattedyr og sjøpattedyr. Sjøpattedyrene står dessuten i en forvaltningsmessig særstilling, siden disse blir forvaltet som "fisk" av Fiskeridepartementet. De vil derfor ikke bli nærmere omtalt her. Når det gjelder de jaktbare pattedyrartene er forekomst og utbredelse ofte godt kjent, og dette gjelder i særlig grad hjortedyrene.

Artsomtaltene i denne rapporten bygger på innrapporterte opplysninger, generell kunnskap om utbredelse og belegg ved Zoologisk Museum, Bergen (ZMB), men er nok noe mangelfull når det gjelder småpattedyr.

INSEKTETERE

Piggsvin *Erinaceus europaeus* **Bør overvåkes (DM)**

Askøy har tradisjonelt hatt en god bestand av piggsvin. Men piggsvinet antas å ha hatt en negativ utvikling både her og i resten av landet. Det er antatt at tilbakegangen skyldes mangel på egnete steder til vinterhiet, samt økt dødelighet på grunn av påkjørseler. Egnete overvintringssteder er feks. løv og kvisthauger i hagene, men dagens velfriserte hager og parker gjør piggsvinene husløse når vinteren setter inn. I England, hvor det i lengre tid har vært fokusert på denne negative utviklingen, heter det nå: "Every garden should have a wild corner", "Enhver hage burde hatt et rotete hjørne". Dette er nettopp for å sikre overvintringsmuligheter for bla. piggsvin. Belagt ved ZMB.

Vanlig spissmus *Sorex araneus*

Vanlig art over det meste av kommunen. Flere belegg ved ZMB.

Dvergspissmus *Sorex minutus*

Trolig også relativt vanlig art, men antaglig mindre tallrik enn vanlig spissmus. Flere belegg ved ZMB.

© Viggo Ree

FLAGGERMUS

På grunn av vanskelig artsbestemmelse er flaggermus en dyrgruppe vi vet relativt lite om. Frem til 1989 var samlingene ved Zoologisk Museum Bergen den viktigste kilden til vår kunnskap om forekomst og utbredelse av de forskjellige flaggermusartene i Hordaland. I 1989 og utover på 1990-talet gjennomførte Tor Stormark feltundersøkelser i forbindelse med hovedfagsstudier. Han gjennomførte også undersøkelser finansiert av Fylkesmannens miljøvernnavdeling (en oppsummering er gitt av Stormark 1996). I 1998 og 1999 gjennomførte Norsk Zoologisk Forening, på oppdrag fra Fylkesmannens miljøvernnavdeling, en fylkesdekkende undersøkelse av flaggermus (Syvertsen m.fl. 2000). Disse undersøkelsene har gitt mye ny kunnskap om utbredelse og forekomst av flaggermus i Hordaland. 7 av landets 11 påviste flaggermusarter er nå med sikkerhet påvist i vårt fylke. Tre arter er påvist i Askøy.

Det foreligger sikre funn av **skjeggflaggermus** *Myotis mystacinus*, **pygméflaggermus** *Pipistrellus pygmaeus* (tidligere kalt dvergflaggermus *Pipistrellus pipistrellus*) og **nordflaggermus** *Eptesicus nilssonii* (Olsen m. fl. 1996, Stormark 1996). Bl.a. har en registrert en ynglekoloni for pygméflaggermus på mer enn 100 individer bak bordkledningen i et hus. Ellers er det sannsynlig at i alle fall **vannflaggermus** *Myotis daubentonii* finnes i kommunen.

Pygméflaggermus og skjeggflaggermus er oppført på rødlista under **DM – bør overvåkes**. Dette er først og fremst et uttrykk for at en har lite kunnskap om disse artene. Flaggermus er ellers i en spesiell forvaltningssituasjon, i og med at både dag-, vinter- og barselkolonier ofte finnes i bygninger.

Mer informasjon om flaggermus finner du på Norsk Zoologisk Forenings internettsteder. Her finner du også nyttig informasjon om de andre norske pattedyrartene: <http://www.zoologi.no>

ROVDYR

Rødrev *Vulpes vulpes*

Observert sporadisk, men det finnes trolig ingen fast revestamme på Askøy i dag. Et individ ble skutt på Abbedissen for en del år tilbake. Et individ, sterkt angrepet av skabb, ble avlivet ved Heggernes februar 2001.

Oter *Lutra lutra*

Bør overvåkes (DM)
Ansvarsart

Var ikke uvanlig før i tiden, men foreligger ikke sikre observasjoner fra Askøy de siste 10 åra. Bestanden av oter i Hordaland er anslått til mindre enn 50 individer (Danielsen 1996). Man antar at den intense jakten som tidligere ble

drevet på oter, spesielt langs kysten, har hatt en negativ effekt på arten. Oteren er utsatt for drukning i torskeruser og fiskegarn, noen blir også påkjørt. Sur nedbør, fjerning av vegetasjon langs elver og vann (skjul fra vegetasjon er viktig ved hvile, stell og eting), drenering av sumpområder og kanalisering av vassdrag med ødeleggelse av hiområder kan også ha en negativ effekt på oterbestanden. Oteren er en utpreget fiskespiser, og mange mente en stund at mink delvis konkurrerte den ut. Dette ser imidlertid ikke ut til å være tilfelle og oterbestanden er nå i vekst på Vestlandet. Det er ikke usannsynlig at den igjen etablerer seg i Askøy.

Mink *Mustela vison*

Vanlig art i hele kommunen. Minken var opprinnelig et pelsfarmdyr importert fra Nord-Amerika, og er ikke en naturlig art i den norske pattedyrfauna. Minken kan til tider gjøre store innhogg i sjøfuglkolonier (røving av egg og unger).

Røyskatt *Mustela ereminea*

Var tidligere regnet som en vanlig art i Askøy. Kun et par sikre observasjoner av ny dato foreligger, den siste fra våren 2003.

GNAGERE

Ekorn *Sciurus vulgaris*

Fåtallig. Observeres spredt, helst på østsiden av øyen. Ekornet er først og fremst knyttet til bar- og blandingsskog. Artens viktigste føde er frø fra bartrær, hasselnøtter og nøtter av eik og bøk er også ettertraktet ekornmat.

Smågnagere

Artsbestemte funn foreligger bare av **liten skogmus** *Apodemus sylvaticus* og **markmus** *Microtus agrestis* (ZMB). Trolig er også brunrotte *Rattus norvegicus* og klatremus *Clethrionomys glareolus* vanlige, brunrotta i tilknytning til bebyggelse.

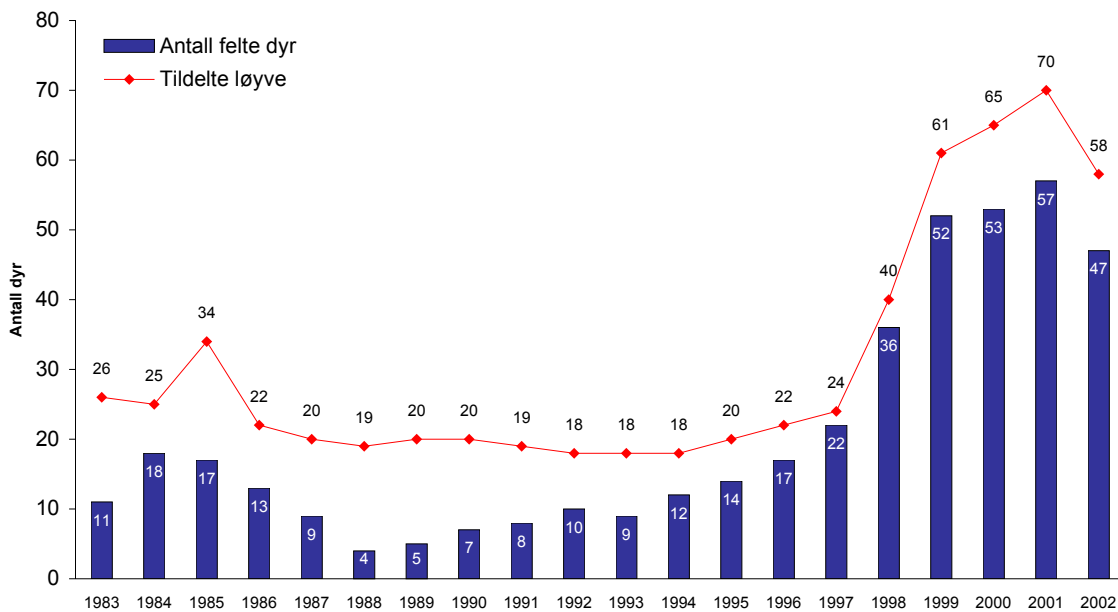
HJORTEDYR

Hjort *Cervus elaphus*

Hjorten er den største jaktressursen i kommunen. I 2001 ble det felt 57 dyr. Dette utgjorde en slaktevekt på ca. 3,1 tonn med en første-hånds kjøttverdi på rundt 156 000 kr.

Jaktstatistikken vist i figuren under gjenspeiler en markert økning i hjortebestanden de siste årene. I 1988 ble det innført rettet avskyting i kommunen, og det var kun tillatt å skyte hann- dyr og kalv. Dette ble endret i 1997 til en avskytingsprofil på 40% hanndyr, 40% hunndyr og 20% kalv. Dette tilsvarer omtrent den natur-

lige bestandsstruktur om høsten og reflekterer ønske om å stabilisere bestanden. Ønsker en å redusere bestanden økes fellingingen av produksjonsdyr, først og fremst voksne hunner. Hjorten ser ut til å være en tilpasningsdyktig art som utnytter beitemulighetene både i skog, lynghei og på innmark. Likevel er nok bevaring av både større, sammenhengende naturområder viktige for at hjortebestanden skal opprettholdes på dagens nivå. Først og fremst er det viktig at kalvingsområder blir bevarte, og at trekkeier mellom de ulike områdene opprettholdes.

Figur 1. Antall felte hjort og tildelte løyver i Askøy kommune 1983-2002.

© Viggo Ree

HVA TRENGER VI MER KUNNSKAP OM?

Viltkartleggingen bærer nok en del preg av å være et lavbudsjettsprosjekt. Metodikken DN-håndbok 11 – Viltkartlegging, legger opp til har også sine klare svakheter. Først og fremst i det at feltarbeidet blir nedprioritert. En del feltarbeid er nødvendig for å kvalitetskontrollere en del innsamla opplysninger og for å danne seg et bilde av de forskjellige viltområdene som skal vurderes. Feltarbeidet vil dessuten alltid føre med seg konkrete observasjoner som er verdifulle ved den faglige vurderingen av områdene som viltområder. I en del tilfeller vil en også kunne gjøre nye registreringer som kan danne grunnlag for nye prioriterte viltområder. Ikke minst vil feltarbeid kunne øke presisjonen av viltopplysningene, noe som er svært viktig for å kunne drive god og presis forvaltning.

Ved framtidige revisjoner av viltkartverket er det nødvendig at feltregistreringer får en større plass i kartleggingen. Her blir dagens kartlegging et viktig grunnlag for det videre arbeidet. Under er det foreslått noen konkrete felt en trenger mer kunnskap om.

- Avgrensingen av enkelte funksjonsområder bør bli mer presis og faglig begrunnet. Særlig i de større skogområdene sentralt i kommunen er det behov for feltregistreringer. Dagens avgrensing av disse områdene bør i større grad vurderes med støtte i feltbefaringer.
- Geografisk plassering av hekkeplasser for havørn og hønsehauk bør oppdateres og bli

mer presis. Det er behov for både kontroll av kjente lokaliteter og nykartlegging. Det bør være et mål å få plottet hvert enkelt reir med GPS, dvs. med en presisjon på 10-15 meter. Slik presisjon er nødvendig, dersom en skal kunne ta hensyn til disse lokalitetene.

- Geografisk plassering og status for tiurleiker bør oppdateres. Her er det også ønskelig med jevnlig oppfølging av leikene for å få et mål på bestandsutviklingen.
- Det er ønskelig å få bedre dokumentasjon på forekomsten av rødlisteartene hvitryggspett og gråspett. I denne sammenheng bør viktige spettebiotoper kartlegges mer presist. Større områder med eldre skog er viktig, men innenfor disse områdene vil eldre ospeholt og gammelskog med god tilgang på stående død ved ha spesiell betydning.
- Både frosk og padde forekommer på Askøy, men bedre dokumentasjon er ønskelig når det gjelder utbredelse og mengdeforhold. Dette kunne f.eks. være en oppgave for skoleklasser.
- Også forekomsten av småpattedyr er dårlig dokumentert. Dette egner seg også som et skoleprosjekt, med f.eks. registrering av spor-tegn. Å oppsøke hekkeplasser for kattugle, eventuelt opphenging av noen uglehoker, vil også kunne være til hjelp, fordi kattuglas gulpeboller kan gi nyttig informasjon om forekomst av små pattedyr.

BRUKERINTERESSER I NATUREN OG KONFLIKTER I FORHOLD TIL VILTET

SKOGBRUK

Skogen i Askøy består av omlag 43.000 daa produktivt areal, dvs. ca. 43 % av kommunens areal. Flere rødlistearter er knyttet til skogsmiljøene og skogeierne har derfor et viktig ansvar når det gjelder forvaltning av viltets leveområder.

Områder med skogsdrift medfører endringer i vegetasjon og naturgrunnlag i forhold til områder med naturskog. Dette ut fra at aktiv skogsdrift fører med seg hogst, nyplanting og som oftest skogsveibygging. Dette får konsekvenser for viltbiotopene i disse områdene. Bl.a. er flere viltarter avhengig av bestemte vegetasjonstyper for å overleve. Som eksempel kan nevnes at storfugl og hønsehauk, som er avhengige av skogsområder med gammel furuskog. Et annet, men meget viktig, eksempel er spetter som er avhengige av eldre trær og da gjerne hulltrær. Av spettene bør Flaggspett, Gråspett og Vendehals spesielt framheves. Flaggspetten er sjelden i Hordaland, mens Gråspett og Vendehals er sjeldne på landsbasis, mens det på Askøy finnes en relativt bra bestand av alle tre artene. Askøy kommune har således et særskilt ansvar for å ta hensyn til disse artene i sin arealforvaltning ved å ivareta artenes biotoper.

Lov om skogbruk og skogsvern av 1965, med endringer senest 1993, pålegger skogeierne bl.a. å ta hensyn til flersidig bruk av skog til virkeproduksjon og livsmiljø for dyr og planter. Flersidig skogbruk medfører at det bør tas endel generelle hensyn som å unngå avvirkning på impediment og uproduktiv skogsmark, bevare kantsoner, spare mindre trær /busker/eldre hulltrær og sette igjen noen stormfaste trær. Mer spesielle tiltak kan være hensynet til spill- og hekkeplasser, rovfugleir, kalvingsplasser m.m..

Lovverket regulerer skogsdriften, men det gjenstår fremdeles en god del for å oppnå tilfredsstillende praksis ut fra vilthensyn. F.eks. kan det av hensyn til dyrelivet i større grad oppmuntres til nyplanting av furu framfor gran, gjennom de offentlige tilskuddsordningene. Kommunen vil ha et særskilt ansvar for å ta viltinteressene med i vurderingen i forhold til aktiv skogsdrift.

Etterhvert har økt kunnskap om økologi gjort det mulig å drive skogen mer økologisk riktig. De siste årene har skogbruket vist større vilje til å ta flerbrukshensyn i skogsbruksplanleggingen. Det kan likevel ofte komme til konflikt mellom ønsket om å drive skogen økologisk forsvarlig og samtidig maksimere det økono-

miske utbyttet. God skogsbruksplanlegging, der også kunnskap om økologi har en sentral plass, er svært viktig i denne sammenheng. Under nevnes noen tiltak som vil være viktige for å ivareta viltinteressene i skogbruket:

- Et visst minimumsareal med gammelskog må opprettholdes.
- En bør sette igjen kantskog mot myr, elver, vann og dyrka mark.
- En bør unngå hogst i bekkeløfter, like under bratte bergskrenter og på rasmark.
- Mindre øyer på myr og i vann er ofte viktige hekkelokaliteter og bør derfor ikke hogges.
- Sumpskog bør i størst mulig grad spares for hogst. Sumpskog er ofte svært viktig som beiteområde og hekkeområde for fugl. Det er også en relativt sjelden naturtype.
- En bør unngå grøfting av myr og "vassjuk mark".
- Sett igjen noen store trær.
- Sett igjen døde trær og store løvtrær, særlig osp, for bl.a. å opprettholde reirtre og viktige næringskilder for spetter.
- Unngå treslagsskifte i områder med frodig løvskog og eldre blandingskog.
- Ta hensyn til funksjonsområder for spesielle arter, f.eks. reiområder for rovfugl og leikområder for storfugl.
- Ved vegfremføring og hogst i viktige- og svært viktige viltområder er det viktig at viltmyndighetene tidlig blir tatt med i planleggingen.

JORDBRUK

Askøy har ca. 4.200 dekar jordbruksareal i drift, dvs. ca. 4,2 % av kommunens areal. Det er flere tiltak innen jordbruket som kan representere konflikter i forhold til dyrelivet. Som eksempler kan nevnes: kanalisering av elve- og bekkeløp, bekkelukking og grøfting, oppdemming/nydyrking av fuktmark, vannforurensning, nydyrking, og hogging av kantskog.

Større områder med ensidig arealbruk gir generelt sett mindre muligheter for leveplasser for viltet. Denne typen jordbruk er lite utbredt på Askøy. Det meste av terrenget i kommunen er mer eller mindre kupert, og det er få større flate partier. Dette gjenspeiler seg også i jordbruksarealene, ved at dyrket mark generelt sett er mer oppstykket.

Åpne bekker, spesielt de som er bevokest med kantskog, er viktige leveområder for mange dyrearter da slike områder har høy produksjon

av både planter og insekter. Bekkene har også en meget viktig funksjon som naturlige renseanlegg. Skog og krattbevokste bekkeløp er i tillegg viktige korridorer eller ferdselsårer for mange arter som lever i tilknytning til kulturlandskapet i landbruket.

Endringer i driftsformene i jordbruket, med mer bruk av tunge maskiner, har påvirket jordbrukslandskapet til det verre for dyrelivet. F.eks. har innføring av slåmaskinen vært medvirkende årsak til drastiske endringer i Åkerriksebestanden på Askøy. Videre er sannsynligvis pløying, harving m.m. med på å redusere hekkesuksessen for Vipe.

Beiteskader fra hjort på skog og innmark kan representere et problem. En ytterligere økning av hjortebestanden vil trolig forsterke dette problemet.

FRILUFTSLIV OG FERDSEL

I Norge har allmennheten lovfestet rett til fri ferdsel i utmarka. Dette gjelder de fleste former for friluftsliv, men med visse avgrensninger (jakt, fiske og motorisert- og organisert ferdsel). Ferdsel i utmark er ofte et resultat av den enkeltes interesse for natur og naturopplevelser. Likevel vil slik ferdsel, både til lands og til vanns, nesten alltid kunne ha visse negative konsekvenser for viltet. Spesielt i yngletiden er mange viltarter vare for forstyrrelser, men også til andre årstider kan stress på grunn av ferdsel kunne føre til at enkelte arter endrer bruken av området. Stor generell ferdsel kan føre til lave bestander av fleire arter som f.eks. hjortevilt, hønsefugl og rovfugl. Hunder kan gjøre stor skade på viltet dersom de blir sluppet løs i viltets yngletid. Vanligvis er det båndtvang i tiden mellom 1. april - 20. august, men i Askøy kommune gjelder båndtvang hele året.

JAKT

Som ved annen ferdsel i utmark kan jakt, ved ferdselen i seg selv, ha uheldige effekt på viltet, også de artene som ikke er jaktbare. Jakta foregår imidlertid til den tiden på året der viltet er minst sårbart for forstyrrelser.

Hjort er den jaktressursen i Askøy kommune som er størst ut fra kjøttmengde. Hjortejakten foregår i jaktvald som er godkjent av viltneimnda. Både viltloven og organiseringen av hjortejakten, gjør at viltneimnda i stor grad kan påse at det til enhver tid ikke felles flere dyr enn det bestanden tilsier er forsvarlig. Således vil hjortejakten i seg selv ikke representere noen trussel mot hjortebestanden i kommunen.

Når det gjelder småviltjakt, er denne i liten grad organisert i kommunen. Dette øker faren for for

sterk beskatning i forhold til bestandene. F.eks. er storfuglen på Askøy temmelig isolert i forhold til resten av bestanden i fylket, og derfor sårbart for bl.a. jakt. Storfugl og orrfugl er de artene som har størst jaktinteresse av skogsfuglene. Ut fra bestanden i Askøy, kan det vurderes lokal fredning av storfuglen i kommunen. En slik lokal fredning stiller imidlertid krav til kunnskap om den aktuelle arten, og til grundig oppfølging av bestanden.

Av annet småvilt i kommunen er det kjent at det jakes på andefugler, enkelte vadefugl og måker. Videre er det innført fellingspremie på mink, for på den måten å søke å redusere bestanden. En har ikke dokumentasjon på at dette har lyktes hittil.

Øvrig småviltjakt i kommunen har en liten oversikt over.

ULOVLIG JAKT/ETTERSTREBING

I tillegg til den lovlige og organiserte jakten i kommunen, foregår det dessverre en del ulovlig jakt. I Askøy er det spesielt hjort som er ettertraktet blant krypskytterne, bl.a. av økonomiske grunner. For å redusere den ulovlige hjortejakten, kan det settes inn mer krefter på oppsyn, spesielt i de områder som er mest utsatt for krypskyting.

Etterstrebing av fredet vilt, spesielt truede og sårbare rovfugler kan også være et problem. Her kan det være både krypskyting med tanke på utstopping og ulovlig innsamling av egg og unger til f.eks. falkoner. Hittil kan en ikke si at dette har vært et utbredt problem i Askøy. Det vil likevel være viktig at den lokale viltmyndighet holdes oppdatert med opplysninger om hekkelokalteter for aktuelle arter, for å kunne lokalisere og redusere evt. problemer.

BOLIG- OG FRITIDSBEBYGGELSE

Bolig- og fritidsbebyggelse medfører flere uheldige virkninger for viltet. De direkte virkningene er den fysiske omdisponeringen av arealene. Mer indirekte vil bebyggelsen medføre forstyrrelser for viltet ved økt ferdsel og forstyrrelser. Dette er kanskje den mest negative konsekvensen for dyrelivet, fordi denne er mindre konstant og berører større arealdel. Det er derfor viktig å ta hensyn til viltinteressene ved arealplanleggingen i kommunen, slik at det ikke planlegges bebyggelse i eller ved de svært viktige og viktige viltområdene. I Askøy kommune viser arealdelen til gjeldende kommuneplan et nesten sammenhengende grønt belte fra sør til nord, der det i liten grad legges tilrette for bebyggelse. Denne linjen bør videreføres ved pågående rulleringsarbeid.

VEIBYGGING

Veier fører til økt ferdsel som kan ha svært uheldige konsekvenser for viltarter, da særlig i tidligere veiløse områder. Spesielt gjelder dette utbygging av skogsbilveier. Her bør viltkartet legges til grunn for all framtidig planlegging.

Ved veibygging generelt, også utbedringer, vil det i sårbare områder være hensiktsmessig å legge anleggsperioden utenfor bestemte tidsrom når dette lar seg gjøre. F.eks. hekketid for sårbare fuglearter og spilltider for skogsfugl. Viktig er det å bruke viltkartet ved all framtidig veiplanlegging for å forebygge eventuelle negative effekter på viltbestanden.

Når det gjelder vilt som blir drept i trafikken, skjer det i hovedsak på riksveiene i kommunen. Årlig meldes det om påkjørsler av et par hjort. Øvrig påkjørsler av vilt er det lite tilbakemeldinger på, men vi vet likevel at pinnsvin er sterkt utsatt for påkjørsler.

KRAFTLEDNINGER

Kraftledninger og andre typer ledningstrasèer tar hvert år livet av mange fugler. Hubroen er særlig utsatt, fordi den gjerne benytter høgs spentmastene som jaktpost og lager kortslutning mellom ledningene og selve masten i det de slår ut vingene for å fly. Imidlertid er kollisjon med ledninger en langt hyppigere dødsårsak for flertallet av fugleartene. Derfor er det i hovedsak de mindre ledningstrasèene som utgjør den største trusselen for viltet, spesielt når de går på tvers av dalsøkk, nær skogskanten og i høyde med tretoppene.

For å kunne vurdere virkningen en evt. ny ledningstrasè vil medføre for viltet, bør viltmyndigheten trekkes inn i denne typen saker. I utgangspunktet vil alle typer inngrep i de viktige viltområdene være uønsket, men god planlegging kan og resultere i minimale skadevirkninger.

OPPDRETTSANLEGG

Oppdrettsanlegg legger beslag på arealer i kystsonen og i og ved enkelte ferskvann. Dette

kan føre til visse konflikter i forhold til viltinteressene. Et oppdrettsanlegg kan ha en direkte forstyrrelseffekt, og plassering av anlegget nær kjente hekkeplasser for sjøfugl og andre nøkkelområder for viltet kan være uheldig. Andre konflikter går på at enkelte dyrearter benytter oppdrettsanlegg som matfat. De mest aktuelle "konfliktartene" er skarv, gråhegre, måker (spesielt gråmåke og svartbak), ærfugl (som spiser blåskjell), oter og steinkobbe. Det er viktig at en tar hensyn til denne problematikken ved fremtidig plassering av oppdrettsanlegg. Dersom plassering av anleggene blir gjort i samråd med viltmyndighetene, vil en i større grad kunne unngå opplagte konflikter.

ANDRE TEKNISKE INNGREP

Det er knyttet mange interesser til arealene i en kommune, og flere av interessene vil være i konflikt med hverandre. Bl.a. vil utbyggingsinteresser ofte være lite forenlig med viltinteresser i et område. Naturområder som bærer preg av mer urørt natur, bør kanskje sees på som en ressurs i seg selv, og ikke bare et område til utbygging for kortsiktig økonomisk gevinst. I arealdisponeringen er det derfor viktig å være klar over ikke bare de direkte virkningene av et tiltak, men også de indirekte. Arealforvaltning vil således representere en av kommunens største miljøutfordringer i tiden framover. Eksempler på tiltak som bør vurderes nøye, i tillegg til de tiltak som er nevnt tidligere i dette kapitlet, er:

- Utfyllinger (veier, industriarealer, etc.)
- Anleggning av småbåthavner, flytebrygger, krossbaner, etc.
- Regulering og/eller utbygging til industriformål, campingplasser, turistområder, motorsport, aktivitetssenter, etc.
- Inngrep som fører til forurensning eller forstyrrelser, inkludert støyforurensning.

Ved større tekniske inngrep må konsekvenser for viltet vurderes, og her vil viltkartet og vilt rapporten være et viktig verktøy.

LITTERATUR

- Amundsen, T. 1985. Fuglefaunaen på Herdla. – Studentoppgave ved Distrikthøgskolen i Bø, Telemark, 389 s.
- Arnesen, M.R. 1986. Årsberetning fra LRSK 1985. – Krompen 15: 19-22.
- Bentz, P.-G. 1989. Sjeldne fugler i Norge 1987. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF. – Vår fuglefauna 12: 101-110.
- Byrkjeland, S. 1999. Status for hekkande sjøfugl i Hordaland 1980-1998. – MVA Rapport nr. 2/1999, Fylkesmannen i Hordaland.
- Chapman, E. 1993. Åkerriksa. – Krompen 22: 71-72.
- Clarke, A.W. 1992. Sjeldne fugler i Norge 1990. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF. – Vår Fuglefauna 15: 139-154.
- Danielsen, I. 1996. Handlingsplan for truede og sårbare viltarter i Hordaland 1996 -med rødliste. – Rapport, Fylkesmannen i Hordaland, Miljøvernadv.
- Falkenberg, F. 1999a. Fugler i Hordaland 1997. – Krompen 28: 13-31.
- Falkenberg, F. 1999b. Fugler i Hordaland 1998. – Krompen 28: 66-87.
- Falkenberg, F. 2000. Fugler i Hordaland 1999. – Krompen 29: 73-105.
- Falkenberg, F. 2001. Fugler i Hordaland 2000. – Krompen 30:
- Gjerde, I. 1991. Tiurleiker i Hordaland 1990. – Fylkesmannen i Hordaland, intern rapport.
- Høyland, B.O., Heggland, H. and Mjøs, A.T. 2000. Sjeldne fugler i Norge 1996. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). – Vår Fuglefauna Supplement nr. 3: 4-23.
- Mjøs, A.T. 1987. LRSK-nytt. - Krompen 16: 52-53.
- Mjøs, A.T. 1991. Årsrapport for LRSK-Hordaland 1990. – Krompen 20: 11-16.
- Mjøs, A.T. 1994. Åkerriksa i Hordaland - kommentar nr. 2. – Krompen 23: 86-87.
- Mjøs, A.T. og Solbakken, Aa. 2001. Sjeldne fugler i Norge i 1999 og 2000. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). – *Ornis Norvegica* 24: 3-59.
- Olsen, K.M., Gjerde, L., Klann, M., Rigstad, K., Starholm, T., Syvertsen, P.O. & Wergeland Krog, O.M. 1996. De enkelte flaggermusartene i Norge. Del II, s. 29-133 i Olsen, K.M. (red.): Kunnskapsstatus for flaggermus i Norge. Norsk Zoologisk Forening. Rapport nr. 2. 210 s.
- Osaland, O. 1988. Ornitologiske observasjoner 1988. – Krompen 17: 48-65.
- Osaland, O. 1995a. Herdlaobservasjoner 1992. – Krompen 24: 55-62.
- Osaland, O. 1995b. Herdlaobservasjoner 1993. – Krompen 24: 63-69.
- Overvoll, O. 2001. Vandrefalken i Hordaland fem år etter. – Krompen 30:
- Pedersen, F.H. 1994. Sjeldne fugler i Hordaland 1993. Rapport fra LRSK/Hordaland. – Krompen 23: 112-117.
- Pedersen, F.H. 1995. Oversikt over Hordalands fugler. Rapport nr. 2/95 fra LRSK/Hordaland. – Krompen 24: 134-143.
- Pedersen, F.H. 1996. Sjeldne fugler i Hordaland 1995. Rapport nr. 1/96 fra LRSK/Hordaland. – Krompen 25: 75-79.
- Pedersen, F.H. 1997. Sjeldne fugler i Hordaland 1996. Rapport nr. 1/97 fra LRSK/Hordaland. – Krompen 26: 118-127.
- Pedersen, F.H. 1998. Sjeldne fugler i Hordaland 1997. Rapport fra LRSK/Hordaland. – Krompen 27: 106-110.
- Stormark, T. 1996. Flaggermus i Hordaland. Del III, s. 174-180 i Olsen, K.M. (red.): Kunnskapsstatus for flaggermus i Norge. Norsk Zoologisk Forening. Rapport nr. 2. 210s.
- Svenkerud, K. 1981. Fugleobservasjoner fra Herdla 1980. Del I: Vårhalvåret. – Krompen 10: 130-139.
- Sætersdal, M. 1983. Årsberetning fra LRSK/Hordaland 1982. – Krompen 12: 17-18.
- Sætersdal, M. 1985. Årsrapport fra LRSK 1984. – Krompen 14: 9-11.
- Viker, M. 1994. Skogdue *Columba oenas*. S. 262-263 i: Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.): *Norsk Fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.

VEDLEGG 1. ARTSLISTE MED STATUS

I den følgende artslisten har vi prøvd å gi en grov kvantitativ status for de registrerte viltartene i Askøy. Flere av disse vurderingene er høyst skjønnsmessige! For det første er kunnskapsgrunnlaget i mange tilfeller for dårlig. Og særlig når det gjelder en del fuglearter kan antallet variere kraftig fra årstid til årstid og fra år til år. Det er selvfølgelig også store nyanser i forekomsten artene imellom, og ikke minst mellom de ulike artsgruppene, som det er umulig å få fram i en slik oversikt. For noen arter der en mener å ha grunnlag for det, er det gjort et estimat for antall hekkepar. For noen arter finnes mer utfyllende informasjon i statuskapitlet. Mange av vurderingene i denne listen kan helt sikkert diskuteres, og det er et ønske at en i fremtiden skal få bedre kunnskap om de forskjellige artenes status i kommunen.

Følgende kodesystem er brukt:

Status	Forekomst
D påvist yngling	(x) enkeltobservasjoner
C sannsynlig yngling	(xx) fåtallig, uregelmessig
B mulig yngling	X fåtallig, regelmessig
O observert	XX vanlig
* tidligere	XXX tallrik

Antall arter innen de ulike dyregruppene

	Status				Totalt
	D	C	B	O	
Amfibier	2	0	0	0	2
Krypdyr	1	0	0	0	1
Fugler	81	4	15	128	228
Pattedyr	5	8	2	0	15
Totalt	90	12	16	128	246

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Forekomst			
			Vår	Sommer	Høst	Vinter
AMFIBIER						
Padde	<i>Bufo bufo</i>	D	XX	XX	XX	XX
Frosk	<i>Rana temporaria</i>	D	?	?	?	?
KRYPDYR						
Hoggorm	<i>Vipera berus</i>	D	XX	XX	XX	XX
FUGLER						
LOMMER						
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	O	X		X	X
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	O	(xx)		(xx)	(xx)
Islom	<i>Gavia immer</i>	O	X		X	X
Gulnebbloom	<i>Gavia adamsii</i>	O	X		X	X
DYKKERE						
Toppdykker	<i>Podiceps cristatus</i>	O			(x)	(x)
Gråstrupedykker	<i>Podiceps grisegena</i>	O	X		X	X
Horndykker	<i>Podiceps auritus</i>	O	X		X	X
STORMFUGLER						
Havhest	<i>Fulmarus glacialis</i>	O		(x)		
Havsvale	<i>Hydrobates pelagicus</i>	O				(x)
PELIKANFUGLER						
Havsule	<i>Sula bassana</i>	O			(x)	
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	O	X	(xx)	X	X
Toppskarv	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	O	X		X	X
HEGRER						
Silkehegre	<i>Egretta garzetta</i>	O		(x)		
Gråhegre	<i>Ardea cinerea</i>	D	X	20-30 par	X	X

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Forekomst			
			Vår	Sommer	Høst	Vinter
ANDEFUGLER						
Sangsvane	<i>Cygnus cygnus</i>	O	X	(x)	X	X
Tundragås	<i>Anser albifrons albifrons</i>	O	X		X	X
	<i>A. a. flavirostris</i>	O			(x)	(x)
Sædgås	<i>Anser fabalis</i>	O	X		X	X
Kortnebbgås	<i>Anser brachyrhynchus</i>	O	X		X	X
Grågås	<i>Anser anser</i>	O	XX	(xx)	XX	(xx)
Stripegås	<i>Anser indicus</i>	O			(x)	
Kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	D	X	X	X	X
Hvitkinngås	<i>Branta leucopsis</i>	O	X		X	(x)
Ringgås	<i>Branta bernicla hrota</i>	O	(xx)		(xx)	
	<i>B. b. bernicla</i>	O			(x)	
Gravand	<i>Tadorna tadorna</i>	D	X	1-2 par	X	
Rustand	<i>Tadorna ferruginea</i>	O		(x)		
Brunnakke	<i>Anas penelope</i>	B	X		X	X
Snadderand	<i>Anas strepera</i>	O				(x)
Krikkand	<i>Anas crecca</i>	D	X	X	X	
Stokkand	<i>Anas platyrhynchos</i>	D	XX	XX	XX	XX
Stjertand	<i>Anas acuta</i>	O	(xx)		(xx)	
Knekkand	<i>Anas querquedula</i>	O		(x)		
Skjeand	<i>Anas clypeata</i>	O	(x)		(x)	
Taffeland	<i>Aythya ferina</i>	O	(x)		(x)	
Toppand	<i>Aythya fuligula</i>	B	X	X	X	X
Bergand	<i>Aythya marila</i>	O	X		X	X
Ærfugl	<i>Somateria molissima</i>	D	XX	X	XX	XXX
Praktærfugl	<i>Somateria spectabilis</i>	O	(x)	(x)	(x)	(x)
Havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	O	X		X	XX
Svartand	<i>Melanitta nigra</i>	O	X		X	X
Brilleand	<i>Melanitta perspicillata</i>	O			(x)	
Sjørørre	<i>Melanitta fusca</i>	O	X	(xx)	X	X (XX)
Kvinand	<i>Bucephala clangula</i>	O	X	(x)	X	X
Siland	<i>Mergus serrator</i>	D	X	X	X	X
Laksand	<i>Mergus merganser</i>	O				(xx)
ROVFUGLER						
Fiskeørn	<i>Pandion haliaetus</i>	O	(x)		(x)	
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	D	X	1 par	X	X
Sivhauk	<i>Circus aeruginosus</i>	O			(x)	
Myrhauk	<i>Circus cyaneus</i>	O			(x)	(x)
Hønehauk	<i>Accipiter gentilis</i>	D	X	2-3 par	X	X
Spurvehauk	<i>Accipiter nisus</i>	D	X	X	X	X
Musvåk	<i>Buteo buteo</i>	O			(x)	
Fjellvåk	<i>Buteo lagopus</i>	D	X	(xx)	X	X
Kongeørn	<i>Aquila chrysaetos</i>	O	(xx)		(xx)	(xx)
Tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	D	X	(xx)	X	(xx)
Aftenfalk	<i>Falco vespertinus</i>	O			(x)	
Dvergfalk	<i>Falco columbarius</i>	O	X		X	(xx)
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	O	X		X	X
Vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	O	X	X	X	X
HØNSEFUGLER						
Orrfugl	<i>Tetrao tetrix</i>	D	X	X	X	X
Storfugl	<i>Tetrao urogallus</i>	D	X	X	X	X
Fasan	<i>Phasianus colchicus</i>	O	(x)	(x)	(x)	(x)
Vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	O		(x)		
TRANEFUGLER						
Vannrikse	<i>Rallus aquaticus</i>	O				(x)
Myrrikse	<i>Porzana porzana</i>	O		(x)		
Åkerrikse	<i>Crex crex</i>	B*		X		
Sivhøne	<i>Gallinula chloropus</i>	O				(xx)

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Forekomst			
			Vår	Sommer	Høst	Vinter
Sothøne	<i>Fulica atra</i>	O				(xx)
Trane	<i>Grus grus</i>	O			(xx)	
VADEFUGLER						
Tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	D	XX	XX	XX	
Avosett	<i>Recurvirostra avosetta</i>	O		(x)		
Sandlo	<i>Charadrius hiaticula</i>	D	X	X	X	
Boltit	<i>Charadrius morinellus</i>	O			X	
"Beringlo"	<i>Pluvialis dominica / P. fulva</i>	O			(x)	
Heilo	<i>Pluvialis apricaria</i>	O	X		X	
Tundralo	<i>Pluvialis squatarola</i>	O	X		X	(xx)
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	D	X	X	X	(xx)
Polarsnipe	<i>Calidris canutus</i>	O	X		X	
Sandløper	<i>Calidris alba</i>	O			X	
Dvergsnipe	<i>Calidris minuta</i>	O	X		X	
Temmincksnipe	<i>Calidris temminckii</i>	O			(xx)	
Tundrasnipe	<i>Callidris ferruginea</i>	O	X		X	
Fjæreplytt	<i>Calidris maritima</i>	O	X		X	X
Myrsnipe	<i>Calidris alpina</i>	O	XX		XX	
Alaskasnipe	<i>Calidris melanotos</i>	O			(x)	(x)
Fjellmyrløper	<i>Limicola falcinellus</i>	O			(x)	
Brusfugl	<i>Philomachus pugnax</i>	O	XX		XX	
Kvartbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	O			X	X
Enkeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	D	X	X	X	(xx)
Bekkasinsnipe ub.	<i>Limnodromus sp.</i>	O				(x)
Rugde	<i>Scolopax rusticola</i>	D	X	X	X	X
Svarthalespove	<i>Limosa limosa</i>	O			(xx)	
Lappspove	<i>Limosa lapponica</i>	O	X		X	(x)
Småspove	<i>Numenius phaeopus</i>	O	X		X	
Storspove	<i>Numenius arquata</i>	D	X	X	X	
Sotsnipe	<i>Tringa erythropus</i>	O		X	X	
Rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	D	X	X	X	(xx)
Gluttsnipe	<i>Tringa nebularia</i>	O			X	
Skogsnipe	<i>Tringa ochropus</i>	O			(xx)	
Grønnstilk	<i>Tringa glareola</i>	O			(xx)	
Strandsnipe	<i>Actitis hypolaucos</i>	C	X	X	X	X
Steinvender	<i>Arenaria interpres</i>	O	X		X	
Svømmesnipe	<i>Phalaropus lobatus</i>	O			(xx)	
JOER, MÅKER OG TERNER						
Polarjo	<i>Stercorarius pomarinus</i>	O		(x)		
Tyvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	O		(xx)		
Dvergmåke	<i>Larus minutus</i>	O			(x)	
Hettemåke	<i>Larus ridibundus</i>	O	X	(xx)	X	X
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Sildemåke	<i>Larus fuscus</i>	D	XX	XX		
Gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Grønlandsmåke	<i>Larus glaucooides</i>	O	(x)		(x)	
Polarmåke	<i>Larus hyerboreus</i>	O			(xx)	(xx)
Svartbak	<i>Larus marinus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Krykkje	<i>Rissa tridactyla</i>	O				(xx)
Splitterne	<i>Sterna Sandvicensis</i>	O		(x)		
Makrellterne	<i>Sterna hirundo</i>	D		XX	XX	
Rødnebbterne	<i>Sterna paradisea</i>	D		XX	XX	
ALKEFUGLER						
Lomvi	<i>Uria aalge</i>	O	X		X	X
Alke	<i>Alca torda</i>	O	(xx)		(xx)	(xx)
Teist	<i>Cheppus grylle</i>	B	X		X	X
Alkekonge	<i>Alle alle</i>	O	X		X	X
Lunde	<i>Fratercula arctica</i>	O	X		X	X

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Forekomst			
			Vår	Sommer	Høst	Vinter
DUER						
Bydue	<i>Columba livia</i>	O	X	X	X	X
Skogdue	<i>Columba oenas</i>	O	(x)		(x)	
Ringdue	<i>Columba palumbus</i>	D	XX	XX	XX	X
Tyrkerdue	<i>Streptopelia decaocto</i>	D	X	X	X	X
Turteldue	<i>Streptopelia turtur</i>	O	(x)		(x)	
GJØKER						
Gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	D	X	X		
UGLER						
Hubro	<i>Bubo bubo</i>	D	X	2-4 par	X	X
Kattugle	<i>Strix aluco</i>	D	X	X	X	X
Haukugle	<i>Surnia ulula</i>	D		(x)	(xx)	(xx)
Jordugle	<i>Asio flammeus</i>	B	(xx)		(xx)	
NATTRAVNER						
Nattravn	<i>Caprimulgus europæus</i>	O			(x)	
SEILERE						
Tårnseiler	<i>Apus apus</i>	B		X		
RÅKEFUGLER						
Hærfugl	<i>Upupa epops</i>	O			(x)	
SPETTER						
Gråspett	<i>Picus canus</i>	D	X	X	X	X
Grønspett	<i>Picus viridis</i>	B	(xx)	(xx)	(xx)	(xx)
Flaggspett	<i>Dendrocopos major</i>	B	X	X	X (XX)	X
Hvitryggspett	<i>Dendrocopos leucotos</i>	D	X	X	X	X
Dvergspett	<i>Dendrocopos minor</i>	B	(xx)	(xx)	(xx)	(xx)
SPURVEFUGLER						
Dverglerke	<i>Calandrella brachydactyla</i>	O			(x)	
Trelerke	<i>Lullula arborea</i>	O			(xx)	
Sanglerke	<i>Alauda arvensis</i>	D	X	X	X	(xx)
Fjellerke	<i>Eremophila alpestris</i>	O			(xx)	
Sandsvale	<i>Riparia riparia</i>	D		3-7 par		
Låvesvale	<i>Hirundo rustica</i>	D		X		
Amursvale	<i>Hirundo daurica</i>	O	(x)			
Taksvale	<i>Delichon urbica</i>	D		X		
Tartarpiplerke	<i>Anthus novaseelandiae</i>	O			(xx)	
Markpiplerke	<i>Anthus campestris</i>	O			(x)	
Trepiplerke	<i>Anthus trivialis</i>	D	XX	XX	XX	
Heipiplerke	<i>Anthus pratensis</i>	D	XX	XX	XX	
Lappiplerke	<i>Anthus cervinus</i>	O			(x)	
Skjærpiplerke	<i>Anthus petrosus</i>	C	X	X	X	X
Gulerle	<i>Motacilla flava</i>	O			(xx)	
Såerle	<i>M. f. thunbergii</i>	O			(xx)	
Sørlig gulerle	<i>M. f. flava</i>	O			(x)	
Østlig gulerle	<i>M. f. feldegg/beema</i>	O			(x)	
Sitronerle	<i>Motacilla citreola</i>	O			(x)	
Vintererle	<i>Motacilla cinerea</i>	O			(x)	
Linerle	<i>Motacilla alba alba</i>	D	XX	XX	XX	
Svartryggerle	<i>M. a. yarellii</i>	D	(xx)	(xx)	(xx)	
Sidensvans	<i>Bombycilla garrulus</i>	O			X	X
Fossefall	<i>Cinclus cinclus</i>	D	X	3-5 par	X	X
Gjerdesmott	<i>Troglodytes troglodytes</i>	D	XXX	XXX	XXX	XX
Jernspurv	<i>Prunella modularis</i>	D	XXX	XXX	XXX	(xx)
Rødstrupe	<i>Erithacus rubecula</i>	D	XXX	XXX	XXX	X

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Forekomst			
			Vår	Sommer	Høst	Vinter
Blåstrupe	<i>Luscinia svecica</i>	O	(x)		(x)	
Svartrødstjert	<i>Phoenicurus ochruros</i>	O			(x)	
Rødstjert	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	O	(xx)		(xx)	
Buskskvett	<i>Saxicola rubetra</i>	D	X	X	X	
Steinskvett	<i>Oenanthe oenanthe</i>	D	X	X	X	
Ringtrost	<i>Turdus torquatus</i>	O	X		X	
Svarttrost	<i>Turdus merula</i>	D	XXX	XXX	XXX	XX
Gråtrost	<i>Turdus pilaris</i>	D	XXX	XXX	XXX	X
Måltrost	<i>Turdus philomelos</i>	D	XX	XX	XX	(x)
Rødvingetrost	<i>Turdus iliacus</i>	D	XXX	XXX	XXX	(xx)
Duetrost	<i>Turdus viscivorus</i>	O			(x)	
Sivsanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	O			(x)	
Møller	<i>Sylvia curruca</i>	C		(x)	X	
Tomsanger	<i>Sylvia communis</i>	D	X	X	X	
Hagesanger	<i>Sylvia borin</i>	B	X	X	X	
Munk	<i>Sylvia atricapilla</i>	D	XX	XX	XX	X
Gulbrynsanger	<i>Phylloscopus inornatus</i>	O				
Gransanger	<i>Phylloscopus collybita</i>	D	XX	XX	XX	
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	D	XXX	XXX	XXX	
Fuglekonge	<i>Regulus regulus</i>	D	XX	XX	XX	
Gråfluesnapper	<i>Muscicapa striata</i>	D	XX	XX	XX	
Svarthvit fluesnapper	<i>Ficedula hypoleuca</i>	D	XX	XX	XX	
Skjeggmeis	<i>Panurus biarmicus</i>	O				(x)
Stjertmeis	<i>Aegithalos caudatus</i>	D	X	X	X	X
Løvmeis	<i>Parus palustris</i>	B	XX	XX	XX	XX
Granmeis	<i>Parus montanus</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Toppmeis	<i>Parus cristatus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Svartmeis	<i>Parus ater</i>	D	XX	XX	XX	XX
Blåmeis	<i>Parus caeruleus</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Kjøttmeis	<i>Parus major</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Spettmeis	<i>Sitta europaea</i>	D	X	X	X	X
Trekryper	<i>Certhia familiaris</i>	D	X	X	X	X
Varsler	<i>Lanius excubitor</i>	O			(x)	
Nøtteskrike	<i>Garrulus glandarius</i>	D	X	X	X	X
Skjere	<i>Pica pica</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Nøttekråke	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	D	X	X	X	X
Kaie	<i>Corvus monedula</i>	O			X	X
Kornkråke	<i>Corvus frugilegus</i>	O			X	X
Kråke	<i>Corvus cornix</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Svartkråke	<i>Corvus corone</i>	O			(xx)	(xx)
Ravn	<i>Corvus corax</i>	D	X	X	X	X
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	D	XX	XX	XX	X
Rosenstær	<i>Sturnus roseus</i>	O			(x)	
Gråspurv	<i>Passer domesticus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Pilfink	<i>Passer montanus</i>	O	X	(xx)	X	X
Bokfink	<i>Fringilla coelebs</i>	D	XXX	XXX	XXX	X
Bjørkefink	<i>Fringilla montifringilla</i>	O	XX		XX	XX
Grønnfink	<i>Carduelis chloris</i>	D	XX	XX	XX	X
Stillits	<i>Carduelis carduelis</i>	O			X	
Grønnsisik	<i>Carduelis spinus</i>	D	XX	XX	XX	X
Tomirisk	<i>Carduelis cannabina</i>	D	XX	X	XX	X
Bergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	C	XX	XX	XX	X
Brunsisik	<i>Carduelis cabaret</i>	D	XX	XX	XX	X
Gråsisik	<i>Carduelis flammea</i>	B	XX		XX	X
Polarsisik	<i>Carduelis hornemannii</i>	O	(x)			
Båndkorsnebb	<i>Loxia leucoptera</i>	O			(xx)	
Grankorsnebb	<i>Loxia curvirostra</i>	B	X	X	X (XX)	X (XX)
Furukorsnebb	<i>Loxia pyropsittacus</i>	B	X	X	X	X
Dompap	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	D	X	X	X	X
Lappspurv	<i>Calcarius lapponicus</i>	O			(xx)	
Snøspurv	<i>Plectrophenax nivalis</i>	O			X	X

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Forekomst			
			Vår	Sommer	Høst	Vinter
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	D	X	X	X	X
Hortulan	<i>Emberiza hortulana</i>	O			(x)	
Dvergspurv	<i>Emberiza pusilla</i>	O				(x)
Sibirspurv	<i>Emberiza aureola</i>	O			(x)	
Sivspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	B	X	X	X	
PATTEDYR						
INSEKTETERE						
Piggsvin	<i>Erinaceus europaeus</i>	D	X	X	X	X
Vanlig spissmus	<i>Sorex araneus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Dvergspissmus	<i>Sorex minutus</i>	C	XX	XX	XX	XX
FLAGGERMUS						
Skjeggflaggermus	<i>Myotis mystacinus</i>	B	X	X	X	(X)
Nordflaggermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>	C	X	X	X	X
Pygméflaggermus	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	C	X	X	X	X
ROVDYR						
Rødrev	<i>Vulpes vulpes</i>	B	(xx)	(xx)	(xx)	(xx)
Mink	<i>Mustela vison</i>	D	XX	XX	XX	XX
Røyskatt	<i>Mustela ereminea</i>	C	X	X	X	X
HJORTEDYR						
Hjort	<i>Cervus elaphus</i>	D	XX	XX	XX	XX
GNAGERE						
Ekorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	D	X	X	X	X
Lita skogmus	<i>Apodemus sylvaticus</i>	C	XX	XX	XX	XX
Markmus	<i>Microtus agrestis</i>	C	XX	XX	XX	XX
Klatremus	<i>Clethrionomys glareolus</i>	C	XX	XX	XX	XX
Brunrotte	<i>Rattus norvegicus</i>	C	XX	XX	XX	XX

VEDLEGG 2. KART

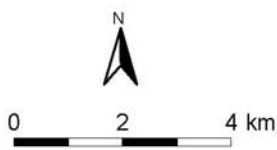
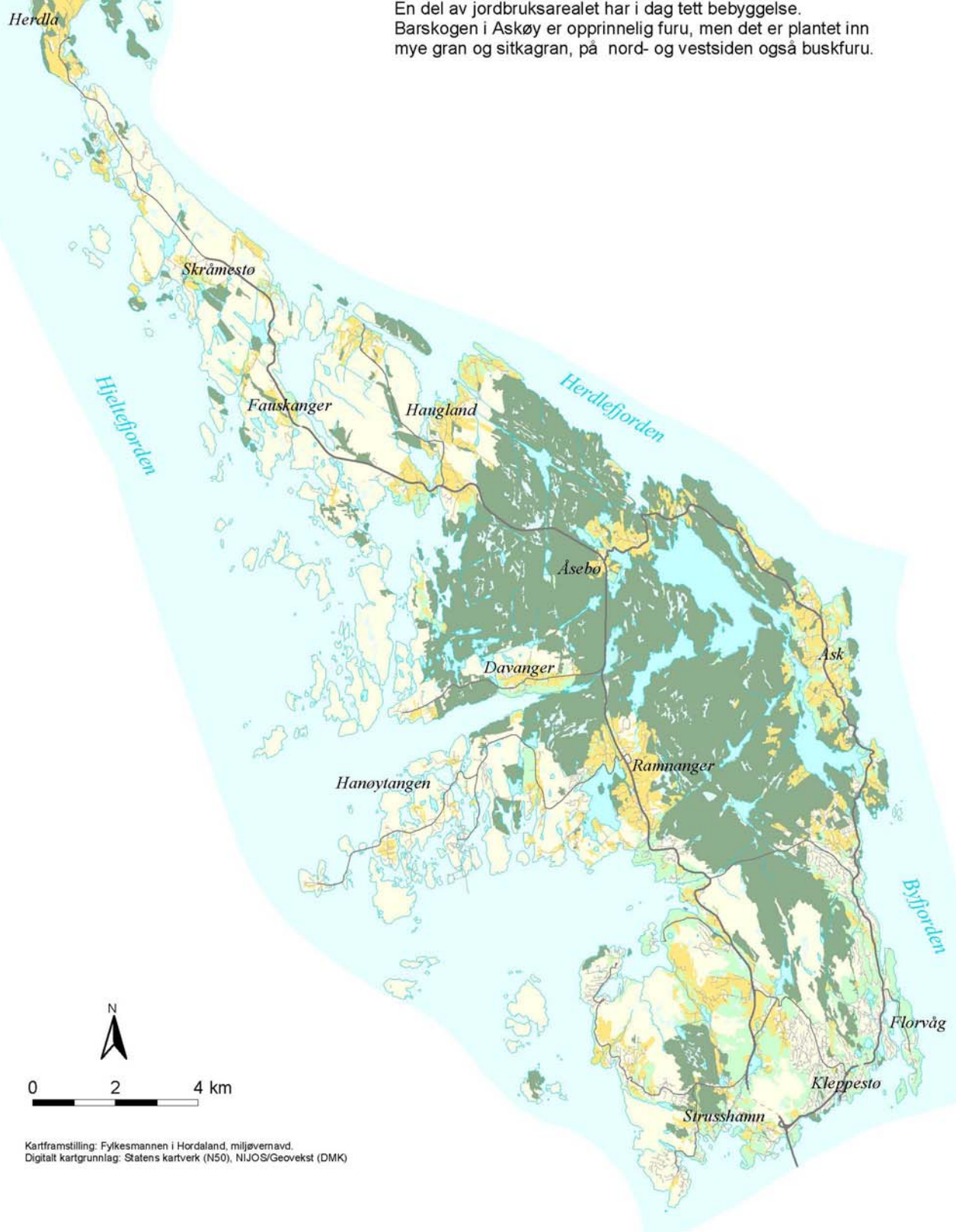
Informasjonen fra viltkartleggingen er samlet i fire kart: 1) Småvilt, 2) Hjortevilt, 3) Opplysninger untatt offentlighet og 4) Prioriterte viltområder. Kartene finnes i plottet utgave hos kommunen. Av tekniske og økonomiske grunner er bare to av kartene lagt ved denne rapporten, begge i A4 format. Hjorteviltkartet er vedlagt fordi dette er et tema mange har spesiell interesse for, og prioriteringskartet fordi dette er det overordna viltkartet i plansammenheng. I tillegg er det lagt ved et kart som viser utbredelse av skog i kommunen, noe som er viktig i forhold til å kunne forutse og forklare forekomsten av forskjellige viltarter. A4 formatet er lite detaljert, men gir likevel grunnlag for en grov oversikt over viktige viltområder. Grensene for de fleste viltområdene er likevel skjønnsmessige, og skarpe grenser finst sjelden i naturen. Unntak gjelder forekomst av arter som til visse tider av året er knyttet til spesielle og velavgrensede leveområder som f.eks. våtmarker og hekkeholmer.

Skog og jordbruksareal

- Løvskog
- Bar- og blandingskog
- Jordbruksareal

Kartet er basert på digitale markslagskart og er noe foreddet. En del av jordbruksarealet har i dag tett bebyggelse. Barskogen i Askøy er opprinnelig furu, men det er plantet inn mye gran og sitkagran, på nord- og vestsiden også buskfuru.

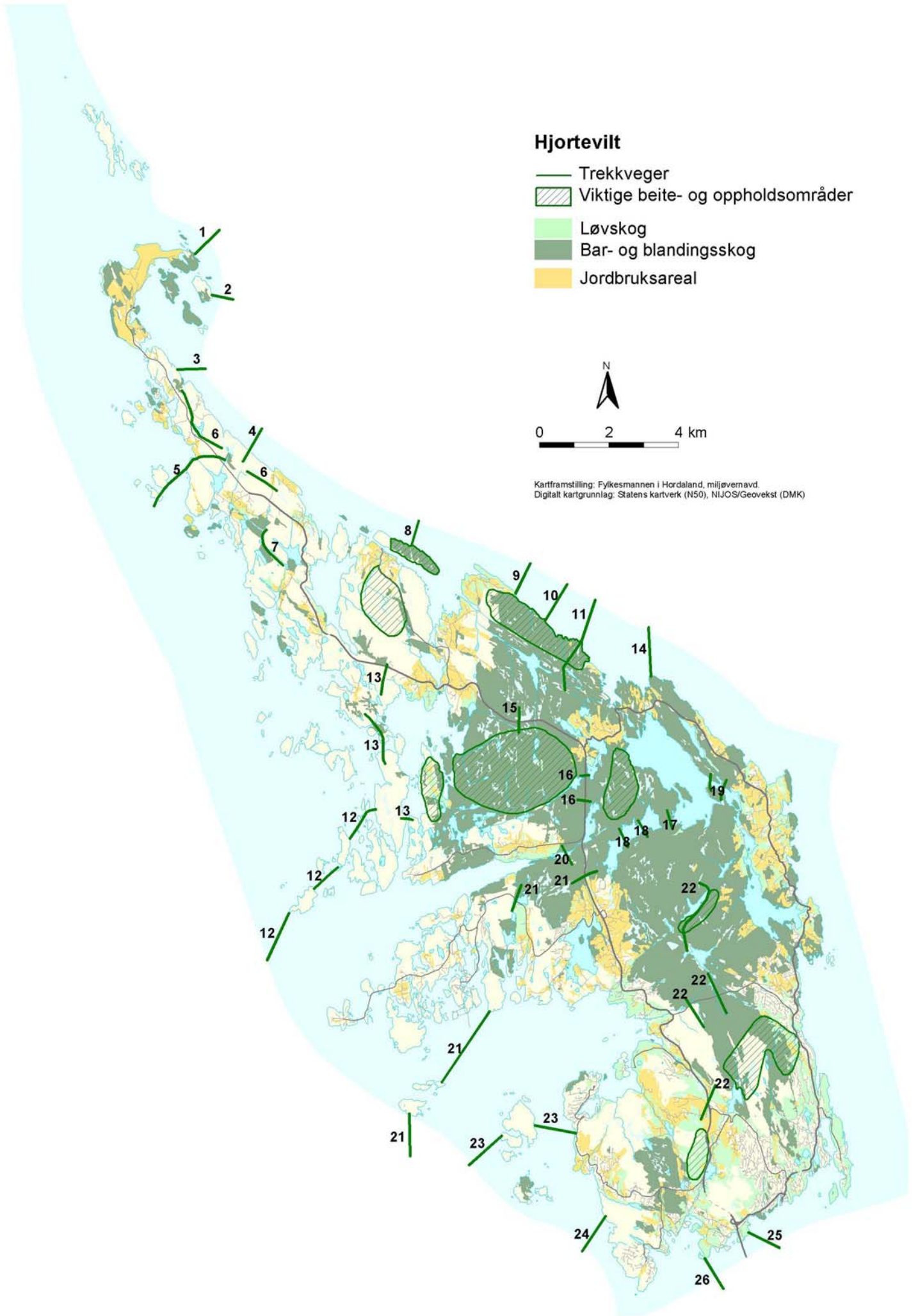

Hjortevilt

- Trekkveger
- Viktige beite- og oppholdsområder
- Løvskog
- Bar- og blandingskog
- Jordbruksareal

Kartframstilling: Fylkesmannen i Hordaland, miljøvernmd.
Digitalt kartgrunnlag: Statens kartverk (N50), NIJOS/Geovekst (DMK)

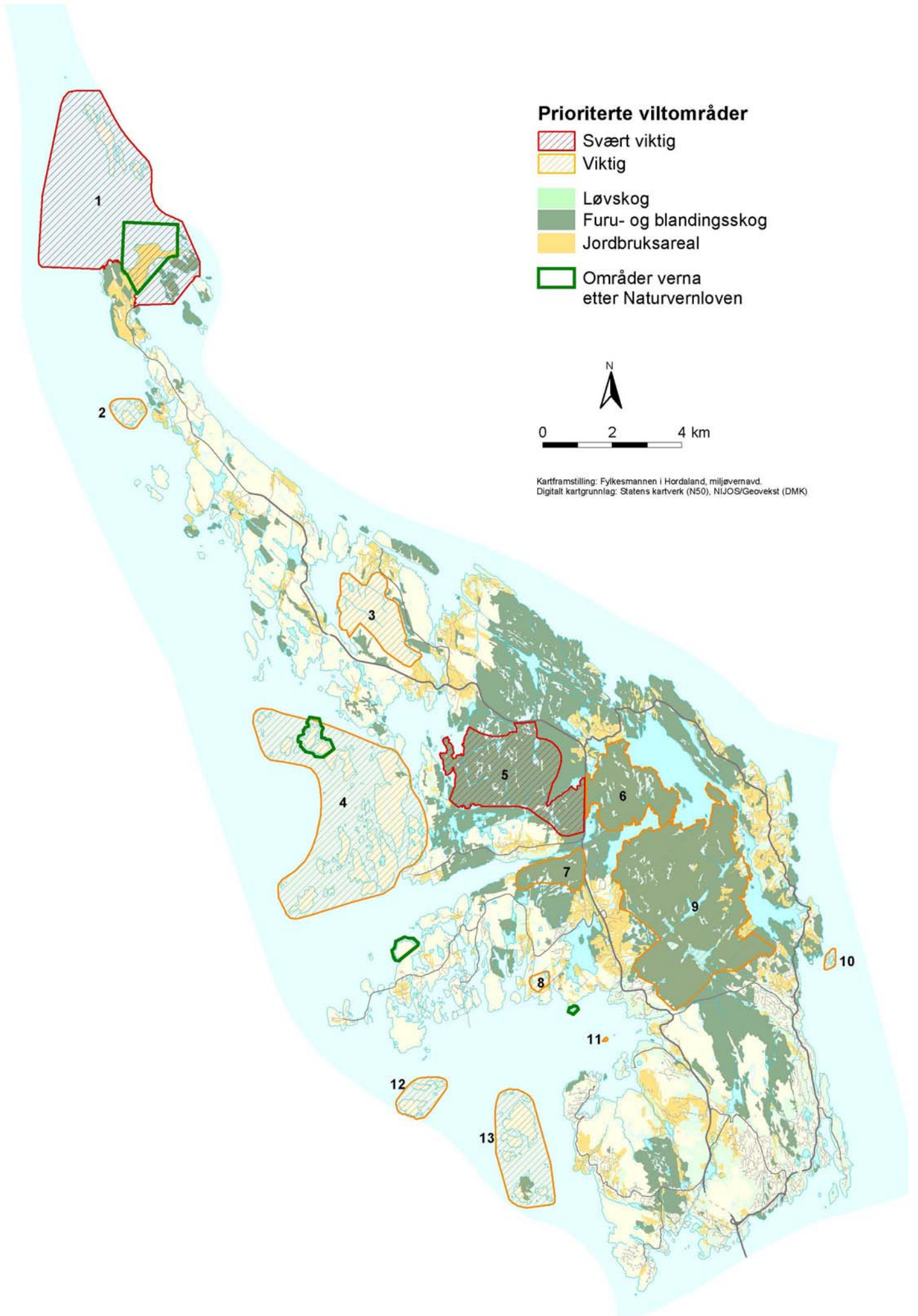
Prioriterte viltområder

- Svært viktig
- Viktig
- Løvsog
- Furu- og blandingskog
- Jordbruksareal
- Områder verna etter Naturvernloven

0 2 4 km

Kartframstilling: Fylkesmannen i Hordaland, miljøvernvd.
Digitalt kartgrunnlag: Statens kartverk (N50), NIJOS/Geovekst (DMK)

ISBN 82-8060-013-2
ISSN 0804-6387